चौरजहारी नगरपालिका

स्थानीय आर्थिक सर्वेक्षण, २०८१

कार्यकारी सारांश..४
स्थानीय वित्त..१३
क) कोषबाट भएको खर्चः..१३
ख) नगरपालिकाको खर्चको प्रवृत्ति..१३
स्रोतगत खर्चको विवरण..१३
क) स्थानीय आय..१३
ख) राजस्व बाँडफाँट (रोयल्टी समेत) बाट प्राप्ति.. १५
गत आर्थिक वर्षको राजस्व बाँडफाँटः.. १५
ग) अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण..१६
अनुदान प्राप्तिः..१६
विशेष अनुदानः..१६
समपुरक अनुदान :..१६
स्थानीय खर्च..१७
स्थानीय वित्त..१८
स्रोत अनुसार ३ बर्षको आय संरचना.. १९
अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तानतरण.. १९
वित्तीय समानीकरण अनुदान.. २०
क) विशेष अनुदान..२१
ख) समपुरक अनुदान..२१
ग) सशर्त अनुदान..२१
सशर्त अनुदान प्राप्तिको अवस्था.. २२
प्रदेशबाट प्राप्त वित्तिय हस्तान्तरण.. २२
आर्थिक विकास क्षेत्र.. २२
स्थानीय पूर्वाधार विकास क्षेत्र.. २२
क) सडक..२२
ख) सहरी विकास..२३
ग) आवास..२३
सूचना प्रविधि र सञ्चार..२४

क) उर्जा..२४
वित्तिय क्षेत्र २५
लघु, घरेलु तथा साना उद्योग २५
क) गरिबी निवारण २६
ख) श्रम तथा रोजगारी २६
ग) व्यवसाय दर्ता २७
घ) वाणिज्य र बजार अनुगमन २७
ङ) कृषि क्षेत्र... २७
च) पशुपंक्षी विकास.. २८
राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ को नतिजा... २९
क) सिंचाइको अवस्था..३७
ख) भू-उपयोग...३७
ग) बजार केन्द्रहरु...३७
घ) पर्यटन सम्बन्धी.. ३८
ङ) सहकारी ३८
च) आर्थिक क्षेत्रका चुनौतीहरु...४१
स्वास्थ्य...४२
क) स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत सरकारी जनशक्ति ४६
ख) अस्पतालको सेवाबाट लाभान्वित...४५
ग) खोप सेवा.. ४६
घ) मातृ तथा नवजात शिशु..४६
ङ) स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम...४८
च) परिवार नियोजन सेवा... ४९
छ) पोषण..५०
खेलमैदान र पूर्वाधार... ४९
क) शिक्षा ५३
ख) प्रारम्भिक बाल विकास ५६
ग) विज्ञान प्रविधि...५७
व्यक्तिगत घटना दर्ता...५८
सामाजिक सुरक्षा...५९
महिला विकास कार्यक्रम...५९
वातावरण र विपद् व्यवस्थापन क्षेत्र...६०
क) फोहोरमैला व्यवस्थापन...६०
ख) वातावरणमैत्री स्थानीय शासन..६०
ग) विपद् व्यवस्थापन...६१

घ) हरियाली संरक्षण......६२
ङ) वातावरण संरक्षण......६४
च) आगो नियन्त्रण......६४
सुशासन तथा संस्थागत विकास क्षेत्र......६४
क) स्थानीय तहको जनशक्ति विवरण......६४
ख) वडा कार्यालय......६८
ग) सेवा प्रवाह......६९
घ) स्थानीय तह संस्थागत स्वमूल्याङ्कन नतिजा......६९
ङ) वित्तीय सुशासन......६९
च) न्यायीक निरुपण......७०
छ) स्थानीय ऐन तथा कानुनहरुको विवरण......७०
ज) स्थानीय प्रकाशनको विवरण......७०
दिगो विकास लक्ष्य......७१
क) लक्ष्यको आन्तरिकीकरण......७१

कार्यकारी सारांश

१. सन् २०२४ मा ३.३ प्रतिशतले विस्तार भएको विश्व अर्थतन्त्र विश्व व्यापार तनाव, न्यून लगानी, आपूर्ति श्रृङ्खलामा देखिएको अवरोध लगायतका कारण सन् २०२५ मा २.८ प्रतिशत रहने प्रक्षेपण छ।
२. उदीयमान तथा विकासशील एशियाको अर्थवत्व अन्य अर्थतन्त्रको तुलनामा उच्चदरमा बिस्तार भएको छ। सन् २०२५ मा यस्ता मुलुकको आर्थिक वृद्धि ४.५ प्रतिशतले विस्तार हुने प्रक्षेपण रहेको भने सन् २०२४ मा यस्तो वृद्धि ५.३ प्रतिशतले विस्तार भएको थियो।
३. सन् २०२५ मा दक्षिण एशियाली मुलुकको आर्थिक वृद्धि मिश्रित रहने प्रक्षेपण छ। सन् २०२४ को तुलनामा सन् २०२५ मा नेपाल, भुटान र पाकिस्तानको आर्थिक वृद्धिदर बढ्ने र अन्य दक्षिण एशियाली मुलुकको आर्थिक वृद्धिदर घट्ने प्रक्षेपण रहेको छ।
४. राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा उद्योग, निर्माण, थोक तथा खुद्रा व्यापार लगायतका क्षेत्रमा गत आर्थिक वर्षमा ऋणात्मक वृद्धिदर रहेकोमा चालु आर्थिक वर्षमा अर्थतन्त्रका सबै क्षेत्रहरुमा धनात्मक वृद्धिदर हुने अनुमान छ।
५. कृषि, विद्युत तथा ग्याँस, यातायात तथा भण्डारण लगायतका क्षेत्रमा भएको वृद्धिका कारण चालु आर्थिक वर्ष नेपालको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको वृद्धिदर (उपभोक्ताको मुल्यमा) ४.६१ प्रतिशत रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो आर्थिक वृद्धि ३.६७ प्रतिशत रहेको थियो।
६. आधारभूत मूल्यमा चालु आर्थिक वर्ष नेपालको आर्थिक वृद्धिदर ३.९९ प्रतिशत रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो वृद्धि ३.३६ प्रतिशत हुने सशोधित अनुमान छ।
७. चालु आर्थिक वर्ष राष्ट्रिय कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (उपभोक्ताको मुल्यमा) रू. ६१ खर्ब ७ अर्ब २२ करोड रहने अनुमान छ भने गत आर्थिक वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादन रु. ५७खर्ब १६ अर्ब ३४ करोड रहेको थियो।
८. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कर्णाली प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (उपभोक्ताको मूल्यमा) रू. २ खर्ब ५५ अर्ब ५९ करोड रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादन रू. २ खर्ब ४५ अर्ब २१ करोड रहेको थियो।
९. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कर्णाली प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (आधारभूत मूल्यमा। रू. २ खर्ब २५ अर्ब १४ करोड रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादन रू. २ खर्ब १७ अर्ब ८ करोड रहेको थियो।
१०. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कर्णाली प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको वृद्धिदर (उपभोक्ताको मुल्यमा) ४.७४ प्रतिशत रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो वृद्धि ३.२६ प्रतिशत रहेको थियो।
११. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कर्णाली प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको वृद्धिदर (आधारभूत मुल्यमा) ४.१२ प्रतिशत रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो वृद्धि २.९५ प्रतिशत रहेको थियो।
१२. आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को तुलनामा चालु आर्थिक वर्षमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कोशी, गण्डकी, लुम्बिनी, कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेशको योगदान सिमान्त रूपमा घटेको छ भने मधेश र बागमती प्रदेशको योगदान सिमान्त रुपमा बढेको छ।
१३. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा राष्ट्रिय कुल गार्हस्थ्य उत्पादन प्रचलित मूल्यमा रू. ६१ खर्ब ७ अर्ब २२ करोड मध्ये बागमती प्रदेशको हिस्सा सबैभन्दा बढी ३६.५२ प्रतिशत रहने अनुमान छ भने कर्णाली प्रदेशको सबैभन्दा कम ४.१९ प्रतिशत रहने अनुमान छ।

१४. चालु आर्थिक वर्षमा सबै प्रदेशको आर्थिक वृद्धिदर तुलनात्मक रूपमा बढ्ने अनुमान छ। कोशी, मधेश र सुदूरपश्चिम प्रदेश बाहेक अन्य प्रदेशको आर्थिक वृद्धिदर राष्ट्रिय औसत ४.६१ प्रतिशत भन्दा माथि रहने अनुमान छ।

१५. विगत ७ वर्षमा औसत आर्थिक वृद्धिदर कर्णाली प्रदेशको सबैभन्दा बढी ४.३ प्रतिशत र बागमती प्रदेशको सबैभन्दा कम ३.१ प्रतिशत रहेको छ।

१६. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा गण्डकी प्रदेशको आर्थिक वृद्धिदर सबैभन्दा बढी ५.५१ प्रतिशत र सुदूरपश्चिम प्रदेशको वृद्धिदर सबैभन्दा कम ३.३२ प्रतिशत रहने अनुमान छ।

१७. चालु आर्थिक वर्षमा प्रदेशगत कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि क्षेत्रको योगदान मधेश प्रदेशको सबैभन्दा बढी ३६.७ प्रतिशत र बागमती प्रदेशको सबैभन्दा कम ११.८ प्रतिशत रहेको छ।

१८. उद्योग क्षेत्रको योगदान गण्डकी प्रदेशको सबैभन्दा बढी १७.१ प्रतिशत र कर्णाली प्रदेशको सबैभन्दा कम ९.६ प्रतिशत रहेको छ।

१९. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कर्णाली प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (आधारभूत मूल्यमा। रू. २ खर्ब २५ अर्ब १३ करोड ९० लाख मध्ये प्राथमिक क्षेत्र रू. ७१ अर्ब ३० करोड, द्वितीयक क्षेत्र रू. २१ अर्ब २० करोड र सेवा क्षेत्र रू. १ खर्व ३२ अर्ब ६३ करोड रहने अनुमान छ।

२०. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कर्णाली प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्राथमिक, द्वितीयक र सेवा क्षेत्रको योगदान क्रमशः ३१.७ प्रतिशत, ९.४ प्रतिशत र ५८.९ प्रतिशत रहनेअनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो योगदान क्रमशः ३०.३ प्रतिशत, ९.५ प्रतिशत र ६०.२ प्रतिशत रहेको थियो।

२१. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कर्णाली प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्राथमिक, द्वितीयक र सेवा क्षेत्रको वृद्धिदर क्रमशः ४.४ प्रतिशत, ३.७ प्रतिशत र ४.० प्रतिशत हुने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो वृद्धिदर क्रमशः २.५ प्रतिशत, ०.५ प्रतिशत र ४.४ प्रतिशत रहेको थियो।

२२. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कर्णाली प्रदेशको कुल मूल्य अभिवृद्धिमा कृषि क्षेत्रको योगदान ३१.५० प्रतिशत र गैर कृषि क्षेत्रको योगदान ६८.५० प्रतिशत रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो योगदान क्रमशः ३०.१४ र ६९.८६ प्रतिशत रहेको थियो।

२३. चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कृषि र गैर कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर क्रमशः ४.४ प्रतिशत र ३.९ प्रतिशत हुने अनुमान छ। गत आर्थिक यस्तो वृद्धिदर क्रमशः २.४ प्रतिशत र ३.३ प्रतिशत रहेको थियो।

२४. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कर्णाली प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि, उद्योग र सेवा क्षेत्रको योगदान क्रमशः ३१.५० प्रतिशत, ९.५८ प्रतिशत र ५८.९१ प्रतिशत रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो योगदान क्रमशः ३०.१४ प्रतिशत, ९.६५ प्रतिशत र ६०.२१ प्रतिशत रहेको थियो।

२५. औद्योगिक वर्गीकरण अनुसार सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा र अत्यावश्यक सामाजिक सुरक्षाको क्षेत्रमा कर्णाली प्रदेशको हिस्सा ११.१७ प्रतिशत रहेको छ।

२६. आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा राष्ट्रिय कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कर्णाली प्रदेशको अंश ३.९४ प्रतिशत रहेको थियो भने चालु आर्थिक वर्षमा यो अंश बढेर ४.१९ प्रतिशत पुगेको छ।

२७. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कर्णाली प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि, वन र मत्स्य क्षेत्रको योगदान सबैभन्दा बढी ३१.५० प्रतिशत रहने अनुमान छ भने प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरूको सबैभन्दा कम ०.१७ प्रतिशत रहने अनुमान छ।

२८. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कर्णाली प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यातायात तथा भण्डारण क्षेत्रको वृद्धिदर सबैभन्दा बढी १०.४५ प्रतिशत रहने अनुमान छ भने खानी तथा उत्खनन क्षेत्रको वृद्धिदर १.८५ प्रतिशत रहने अनुमान छ।

२९. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा नेपालको प्रतिव्यक्ति कुल राष्ट्रिय आय (प्रचलित मूल्यमा। ५.८ प्रतिशतले बढेर रू. २ लाख ६ हजार ४२४ पुग्ने अनुमान छ। आर्थिक वर्ष२०८०/८१ मा प्रतिव्यक्ति कुल राष्ट्रिय आय १ हजार ४६७ अमेरिकी डलर रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष १ हजार ५१७ अमेरिकी डलर पुग्ने अनुमान छ।

३०. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा नेपालको प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन १ हजार ४९६ अमेरिकी डलर रहने अनुमान छ। गत आ.व. नेपालको प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन १ हजार ४४५ अमेरिकी डलर रहेको थियो।

३१. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कर्णाली प्रदेशको प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन १ हजार ८९ अमेरिकी डलर रहने अनुमान छ। गत आ.व. कर्णाली प्रदेशको प्रतिव्यक्तिः कुल गार्हस्थ्य उत्पादन १ हजार ७६ अमेरिकी डलर रहेको थियो।

३२. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा बागमती प्रदेशको प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन सबैभन्दा बढी २ हजार ६०१ अमेरिकी डलर रहने अनुमान छ भने मधेश प्रदेशको सबैभन्दा न्यून ९३२ अमेरिकी डलर रहने अनुमान छ।

३३. आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा प्रदेशगत कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कर्णाली प्रदेशको खर्च र राजस्वको अनुपात सबैभन्दा बढी क्रमशः ८.१० प्रतिशत र ३.२८ प्रतिशत रहेको छ।

३४. अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा कच्चा तेलको मूल्यमा आएको कमी, छिमेकी मुलुकको मुद्रास्फीतिमा आएको कमी लगायतको कारण चालु आर्थिक वर्षको फागुनसम्म नेपालको औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति ४.७२ प्रतिशत रहेकोमा चैतसम्म ४.५७ प्रतिशतमा झरेको छ।

३५. चालु आर्थिक वर्षको फागुनसम्म कर्णाली प्रदेशको औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति ३.७७प्रतिशत रहेकोमा चैतसम्म ३.६९ प्रतिशतमा झरेको छ।

३६. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कर्णाली प्रदेश सरकारबाट रु. ३१ अर्व ४१ करोड ४१ हजार बजेट विनियोजन भएकोमा चालुतर्फ रू. ७ अर्व ८२ करोड ५५ लाख र पूँजीगत तर्फ रू. १८ अर्ब ७५ करोड ८ लाख ६८ हजार र स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरणतर्फ रू. ४ अर्ब ८३ करोड ३५ लाख ८१ हजार रहेको छ।

३७. कर्णाली प्रदेश सरकारको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कुल बजेट विनियोजनमा चालु, पूँजीगत र वित्तीय हस्तान्तरणतर्फ क्रमशः २६.९७ प्रतिशत, ५८.६५ प्रतिशत र १४.३८ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्षको बजेटमा यस्तो हिस्सा क्रमशः २४.९२ प्रतिशत, ५९.७० प्रतिशत, र १५.३८ प्रतिशत रहेको छ।

३८. कर्णाली प्रदेश सरकारको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को वैशाखसम्म जम्मा खर्च रु. १० अर्ब २५ करोड ९ लाख रहेको थियो जुन कुल बजेट विनियोजनको ३०.७१ प्रतिशत हुन आउँछ।

३९. कर्णाली प्रदेश सरकारको चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को वैशाखसम्म जम्मा खर्च रू. १० अर्ब २५ करोड ३५ लाख भएको छ जुन कुल बजेट विनियोजनको ३२.६४ प्रतिशत हो। समग्रमा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को तुलनामा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को वैशाखसम्म १.९३ प्रतिशत विन्दुले बजेट खर्च बढेको छ।

४०. आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को कुल विनियोजित बजेटमध्ये कुल खर्च २२.९६ प्रतिशत भएको थियो भने आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा यो खर्च बढेर ५९.५२ प्रतिशत भएको छ।

४१. आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा कुल विनियोजित बजेटमध्ये पुँजीगत खर्च १९.२१ प्रतिशत भएको थियो भने आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा यस्तो खर्च ५४.६२ प्रतिशत भएको छ।

४२. कर्णाली प्रदेश सरकारको कुल खर्च मध्ये आ. व. २०८०/८१ मा पुँजीगत खर्चको हिस्सा ५३.८२ र चालु खर्चको हिस्सा ४६.१८ प्रतिशत रहेको छ।

४३. आन्तरिक आयतर्फ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा रू. ८३ करोड ४५ लाख अनुमान गरिएकोमा २०८२ को वैशाखसम्म रू. ४७ करोड १३ लाख सङ्कलन भएको छ जुन कुल अनुमानको ५६.४८ प्रतिशत हुन आउँछ।

४४. आन्तरिक राजस्वतर्फ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ रू. ५८ करोड ९४ लाख ३१ हजार अनुमान गरिएकोमा २०८२ को वैशाखसम्म रू. ४२ करोड १ लाख ८३ हजार सङ्कलन भएको छ जुन कुल अनुमानको ७१.२९ प्रतिशत हुन आँउछ र सो पासि गत आ. व. को सो अवधि भन्दा ५.५४ प्रतिशतले बढी हो ।

४५. आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा विभिन्न स्थानीय तहबाट रू. २ करोड २८ लाख २५ हजार ६१४ बराबरको राजस्व बाँडफाँट बापत प्राप्त भएको थियो।

४६. आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा प्रदेश सरकारलाई विभिन्न स्थानीय तहबाट बाँडफाँट भइ प्राप्त दहत्तर बहत्तरको विक्रीबाट भएको जम्मा रू. २ करोड २४ लाख ७ हजार मध्ये सबैभन्दा बढी गुर्भाकोट नगरपालिकाबाट रू. ७३ लाख ६५ हजार ६०० प्राप्त भएको छ।

४७. आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कर्णाली प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्रदेश खर्चको अनुपात ८.१० प्रतिशत रहेको छ भने आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा यस्तो अनुपात ९.७२ प्रतिशत रहेको थियो।

४८. यसै गरी आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा चालु र पुँजीगत खर्चको अनुपात क्रमशः ३.७४ र ४.३६ प्रतिशत रहेको छ भने आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा यस्तो अनुपात क्रमशः ४.१४ र ५.५७ प्रतिशत रहेको थियो।

४९. कर्णाली प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०७५/७६ देखि २०८०/८१ सम्म सङ्घीय सरकारवाट ससर्त, समपूरक र विशेष अनुदानको रुपमा जम्मा रू. ३० अर्व ९८ करोड ३० लाख १९ हजार अनुदान प्राप्त भएकोमा ७४.७९ प्रतिशत अनुदान खर्च भएको छ। सो अवधिमा सङ्घीय सरकारबाट प्राप्त ससर्त, समपूरक र विशेष अनुदानमध्ये सम्वन्धित आर्थिक वर्षभित्र खर्च हुन नसकी जम्मा रू. ७ अर्ब ८१ करोड सङ्घीय सञ्चित कोषमा फिर्ता भएको छ।

५०. कर्णाली प्रदेश सरकारबाट समानीकरण, समपूरक, विशेष तथा ससर्त अनुदानको रुपमा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ सम्म १० जिल्लाका ७९ स्थानीय तहमा रू. २३ अर्ब ४ करोड २५ लाख ६९ हजार विनियोजन भएको छ।

५१. कर्णाली प्रदेश सरकारबाट समपूरक, विशेष तथा ससर्त अनुदानको रुपमा आर्थिक वर्ष २०७६/७७ देखि २०८०/८१ सम्म प्रदेश अन्तर्गतका १० जिल्लाका ७९ स्थानीय तहमा रू. ११ अर्ब ६५ करोड ५४ लाख ६६ हजार हस्तान्तरण भएको छ जुन सुरू बिनियोजनको ८४.३८ प्रतिशत हुन आँउछ।

५२. महालेखापरीक्षकको वासट्ठीऔं प्रतिवेदन, २०८२ अनुसार आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को लागि सङ्घीय मन्त्रालय र निकायको वेरुजु १.५४ प्रतिशत देखिएको छ भने प्रदेश तर्फ १.३६ प्रतिशत, स्थानीय तहतर्फ २.२६

प्रतिशत र समिति तथा अन्य संस्थातर्फ २.७४ प्रतिशत बेरुजु देखिएको छ। समग्रमा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा १.८१ प्रतिशत वेरुजु देखिएको छ।

५३. आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कर्णाली प्रदेश सरकारको रू. ३७ अर्ब ५८ करोड ६७लाखको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएकोमा रू. ४५ करोड ९४ लाख ८२ हजार बेरुजु कायम भएको छ जुन लेखापरीक्षण अङ्कको तुलनामा १.२२ प्रतिशत हुन आउँछ।

५४. आर्थिक बर्ष २०८०/८१ मा सबैभन्दा बढी वेरूजु मधेश प्रदेशको २.०७ प्रतिशत र सबैभन्दा कम बेरुजु बागमती प्रदेशको १.०३ प्रतिशत रहेको छ।

५५. आर्थिक वर्ष २०८०/८१ सम्म कर्णाली प्रदेशको वेरुजु रू. ४ अर्व १२ करोड ५ लाख ८४ हजार रहेको छ।

५६. आ.व. २०८०/८१ मा कर्णाली प्रदेशको लेखापरीक्षण अङ्कको तुलनामा सबैभन्दा बढी बेरुजु आन्तरिक मामिला तथा कानुन मन्त्रालयको (८.३४ प्रतिशत) रहेको छ।

५७. आ.व. २०८०/८१ मा कुल बेरुजु मध्ये सबैभन्दा बढी भौतिक पूर्वाधार तथा सहरी विकास मन्त्रालयको (३९.६४ प्रतिशत) रहेको छ।

५८. आ.व. २०८०/८१ सम्म कुल वेरुजु रू. ४ अर्व १२ करोड ५ लाख ८४ हजार मध्ये सबैभन्दा बढी बेरुजु भौतिक पूर्वाधर तथा सहरी विकास मन्त्रालय (४४.०९ प्रतिशत) रहेको छ।

५९. कर्णाली प्रदेश सरकारको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कुल विनियोजित बजेट मध्ये ४३.८० प्रतिशत प्रत्यक्ष लैङ्गिक उत्तरदायी बजेटको हिस्सा रहेको छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो हिस्सा ५३.६ प्रतिशत रहेको थियो।

६०. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा जलवायु परिवर्तनमैत्री बजेट सङ्केत अनुसार प्रत्यक्ष लाभतर्फ कुल बजेटको १४.२९ प्रतिशत वजेट विनियोजन भएको छ भने गत आर्थिक वर्ष २२.६५ प्रतिशत बजेट विनियोजन भएको थियो।

६१. नेपालमा २०८१ फागुनसम्म २० वाणिज्य बैङ्क, १७ विकास बैङ्क, १७ वित्त कम्पनी, ५२ लघुवित्त वित्तीय संस्था र १ पूर्वाधार विकास बैङ्क गरी १०७ बैङ्क तथा वित्तीय संस्था सञ्चालनमा रहेका छन्। देशका सबै स्थानीय तहमा वाणिज्य बैङ्कको शाखा स्थापना भएको छ।

६२. नेपालमा २०८१ फागुनमा बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाको शाखा सङ्ख्याका आधारमा प्रति शाखा जनसङ्ख्या औसत २,५२७ पुगेको छ। यस्तो जनसङ्ख्या २०८१ असारमा २,५२४ रहेको थियो।

६३. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को फागुनसम्म कर्णाली प्रदेशमा वाणिज्य बैङ्कको शाखा सङ्ख्या २१६, विकास शाखा वैङ्कको सङ्ख्या २१. वित्त कम्पनीको शाखा सङ्ख्या ३ तथा लघुवित्त संस्थाका शाखा सङ्ख्या २३८ गरी कुल ४७८ वटा शाखा पुगेका छन् ।

६४. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को फागुनसम्म कर्णाली प्रदेशमा बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाका ११३ एटिएम मेसिन सञ्चालनमा रहेका छन् भने ४ हजार २३ वटा क्रेडिट कार्ड र ३ लाख ३६ हजार ६ सय १९ डेबिट कार्ड जारी भएका छन् ।

६५. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को फागुनसम्म कुल बिमा शुल्क आर्जनमा कर्णाली प्रदेशको हिस्सा २.५ प्रतिशत रहेको छ।

६६. आर्थिक वर्ष २०८०/८१ सम्म कर्णाली प्रदेशमा जीवन विमा कम्पनीको शाखा सङ्ख्या ११० रहेको छ भने तथा निर्जीवन बिमा कम्पनीको शाखा सङ्ख्या ४६ रहेको छ।

६७. कर्णाली प्रदेश सरकारबाट आ.व. २०८१/८२ को चैत्रसम्म २००.११ किलोमिटर सडक कालोपत्रे/पक्की भएको छ।

६८. जनता आवास कार्यक्रम अन्तर्गत आ.व. २०८१/८२ को चैत्रसम्म ४ हजार ३६२ घर निर्माण भएको छ।

६९. पेट्रोलियम पदार्थको भण्डारण क्षमतामा गण्डकी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी ३७ दिनको माग धान्न सक्ने र कर्णाली प्रदेशमा सबैभन्दा कम १ दिनको माग धान्न सक्ने मौज्दात क्षमता रहेको छ।

७०. नेपालमा बन क्षेत्रले ६३ लाख ९९ हजार ३ सय ४१ हेक्टर र झाडीबुटपान क्षेत्रले ३ लाख ९७ हजार ९ सय १६ हेक्टर भू-भाग ओगटेको छ। यसमध्ये कुल भू-भागको ४३.३८ प्रतिशत वन र २.७० प्रतिशत झाडी तथा बुट्यान क्षेत्र गरी कुल क्षेत्रफल ४६.०८ प्रतिशत रहेको छ।

७१. जनगणना २०६८ अनुसार नेपालीको औसत आयु ६६.६ वर्ष रहेको थियो भने जनगणना २०७८ अनुसार नेपालीको औसत आयु ७१.३ वर्ष रहेको छ। पुरुष र महिलाको औसत आयु क्रमशः ६८.२ र ७३.८ वर्ष रहेको छ।

७२. ७२. सबैभन्दा बढी औसत आयु भएको प्रदेश कर्णाली (७२.५ वर्ष) कम औसत आयु भएको प्रदेश लुम्बिनी (६९.५ वर्ष) रहेको छ। रहेको छ भने सबैभन्दा

७३. कर्णाली प्रदेशमा पुरुष र महिलाको औसत आयु क्रमशः ६९.२ र ७५.५ वर्ष रहेको छ।

७४. नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण चौथो (२०७९/८०) अनुसार नेपालमा निरपेक्ष गरिवीको रेखामुनी रहेको जनसङ्ख्या २०.२७ प्रतिशत रहेको छ भने कर्णाली प्रदेशमा गरिवीको रेखामुनी रहेको जनसङ्ख्या २६.६९ प्रतिशत रहेको छ।

७५. सबैभन्दा कम गरिवी गण्डकी प्रदेशमा (११.८८ प्रतिशत) रहेको छ भने सबैभन्दा बढी गरिबी सुदूरपश्चिम प्रदेशमा (३४.१६ प्रतिशत) रहेको छ।

७६. नेपालमा गरिबीको विषमता ४.५२ प्रतिशत रहेको छ भने कर्णाली प्रदेशमा गरिवीको विषमता ६.२५ प्रतिशत रहेको छ।

७७. नेपालमा गरिबीको गहनता दर १.४८ रहेको छ भने कर्णाली प्रदेशमा गरिवीको गहनता दर २.१६ रहेको छ।

७८. कर्णाली प्रदेशको शहरी क्षेत्रमा गरिबीको दर २३.२६ प्रतिशत रहेको छ भने ग्रामीण क्षेत्रमा गरिबीको दर ३०.८६ प्रतिशत रहेको छ।

७९. बहुआयामिक गरिबी दर राष्ट्रिय औसतमा १७.४० प्रतिशत रहेको छ भने कर्णाली प्रदेशको बहुआयामिक गरिबी दर ३९.५ प्रतिशत छ।

८०. राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार नेपालको जनसङ्ख्या २ करोड ९१ लाख ६४ हजार ५ सय ७८ रहेको छ भने दश वर्षको अवधिमा नेपालको जनसङ्ख्या १०.०८ प्रतिशतले बढेको छ। नेपालको जनसङ्ख्याको वार्षिक औसत वृद्धिदर ०.९२ प्रतिशत रहेको छ।

८१. नेपालको कुल जनसङ्ख्यामा १ करोड ४२ लाख ५३ हजार ५ सय ५१ अर्थात ४८.८७प्रतिशत पुरुष र १ करोड ४९ लाख ११ हजार २७ अर्थात ५१.१३ प्रतिशत महिला रहेको छ भने लैङ्गिक अनुपात ९५.५९ रहेको छ।

८२. कर्णाली प्रदेशको कुल जनसङ्ख्या १६ लाख ८८ हजार ४ सय १२ रहेको छ भने दश वर्षको अवधिमा कर्णाली प्रदेशको जनसङ्ख्या ७.५१ प्रतिशतले बढेको छ। यस प्रदेशको वार्षिक जनसङ्ख्या वृद्धिदर ०.७० प्रतिशत रहेको छ।

८३. कर्णाली प्रदेशको कुल जनसङ्ख्यामा ८ लाख २३ हजार ७ सय ६१ अर्थात ४८.७९ प्रतिशत पुरुष र ८ लाख ६४ हजार ६ सय ५१ अर्थात ५१.२१ प्रतिशत महिला रहेको छ भने लैङ्गिक अनुपात ९५.२७ रहेको छ।

८४. कर्णाली प्रदेशका १० जिल्लाहरू मध्ये सबैभन्दा बढी जनसङ्ख्या सुर्खेतमा र सबैभन्दा कम जनसङ्ख्या डोल्पामा रहेको छ। विगत १० वर्षमा सबैभन्दा बढी जनसङ्ख्या वृद्धि सुर्खेत जिल्लामा भएको छ भने दैलेख र सल्यानमा जनसङ्ख्या घटेको छ।

८५. नेपालको कुल जनसङ्ख्या मध्ये ६६.२ प्रतिशत सहरी जनसङ्ख्या र ३३.८ प्रतिशत ग्रामीण जनसङ्ख्या रहेको छ। कर्णाली प्रदेशको कुल जनसङ्ख्या मध्ये सहरी जनसङ्ख्या ५२.१ प्रतिशत र ग्रामीण जनसङ्ख्या ४७.९ प्रतिशन रहेको छ।

८६. कर्णाली प्रदेशका २५ वटा नगरपालिका मध्ये सबैभन्दा बढी वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा १ लाख ५३ हजार ८ सय ६३ र सबैभन्दा कम ठुलीभेरी नगरपालिकामा ९ हजार ८ सय ६१ जनसङ्ख्या रहेको छ।

८७. नेपालमा महिला परिवारमूली भएका परिवार ३१.५५ प्रतिशत रहेको छ भने कर्णाली प्रदेशमा महिला परिवार मूली भएका परिवार ३२.०७ प्रतिशत रहेको छ।

८८. नेपालमा घरको छाना खर/पराल/छ्वाली भएको परिवार ३.९ प्रतिशत रहेको छ भने कर्णाली प्रदेशमा घरको छाना खर/पराल/छ्वाली भएको परिवार ६.५ प्रतिशत रहेको छ।

८९. नेपालमा खाना पकाउन इन्धनको रुपमा अक्सर काठ/दाउरा प्रयोग गर्ने परिवार ५१.० प्रतिशत रहेको छ भने कर्णाली प्रदेशमा खाना पकाउन इन्धनकोरुपमा अक्सर काठ/दाउरा प्रयोग गर्ने परिवार ८२.२ प्रतिशत रहेको छ।

९०. नेपालमा मोवाइल फोन (साधारण) प्रयोग गर्ने परिवार ७३.२ प्रतिशत रहेको छ भने कर्णाली प्रदेशमा मोबाइल फोन (साधारण) प्रयोग गर्ने परिवार ८२.२ प्रतिशत रहेको छ।

९१. नेपालको (५ वर्ष वा सो भन्दा माथि। कुल साक्षरता दर ७६.२ प्रतिशत रहेको छ। जसमा पुरुष साक्षरता दर ८३.६ प्रतिशत र महिला साक्षरता दर ६९.४ प्रतिशत रहेको छ।

९२. कर्णाली प्रदेशको (५ वर्ष वा सो भन्दा माथि। कुल साक्षरता दर ७६.१ प्रतिशत रहेको छ। जसमा पुरुष साक्षरता दर ८३.३ प्रतिशत र महिला साक्षरता दर ६९.४ प्रतिशत रहेको छ।

९३. कर्णाली प्रदेशका १० जिल्ला मध्ये सबैभन्दा बढी साक्षरता दर भएको जिल्ला सुर्खेत (८२.७ प्रतिशत) र सबैभन्दा कम साक्षरता दर भएको जिल्ला हुम्ला (६३.८४ प्रतिशत) रहेको छ।

९४. कर्णाली प्रदेशका ७९ वटा स्थानीय तहहरू मध्ये सबैभन्दा बढी साक्षरता दर भएको स्थानीय तह वीरेन्द्रनगर नगरपालिका (८७.१६ प्रतिशत। र सबैभन्दा कम साक्षरता दर भएको स्थानीय तह शे-फोक्शुण्डो गाउँपालिका (४५.०३ प्रतिशत) रहेको छ।

९५. विगत १० वर्षमा कर्णाली प्रदेशका ७९ स्थानीय तह मध्ये ५५ स्थानीय तहको जनसङ्ख्या बढेको छ भने २४ स्थानीय तहको जनसङ्ख्या घटेको छ।

९६. कर्णाली प्रदेशका ७९ स्थानीय तहमध्ये सबैभन्दा बढी जनसङ्ख्या वृद्धिदर भएको स्थानीय तह बीरेन्द्रनगर नगरपालिका (बार्षिक जनसङ्ख्या वृद्धिदर ४.०९ प्रतिशत। र सबैभन्दा बढी जनसङ्ख्या घटेको स्थानीय तह भैरवी गाउँपालिका (वार्षिक जनसङ्ख्या वृद्धिदर १.१८ प्रतिशत) रहेको छ।

९७. नेपालमा मातृ मृत्युदर (प्रति लाखमा) १५१ रहेको छ भने कर्णाली प्रदेशको मातृ मृत्युदर १७२ रहेको छ।

९८. नेपालमा ५ वर्ष वा सो भन्दा कम उमेरका बालबालिकाको सङ्ख्या ३० लाख ७ हजार ६ सय ४८ रहेकोमा ७४.० प्रतिशतले जन्म दर्ता गरेका छन् । त्यस्तै कर्णाली प्रदेशमा ५ वर्ष वा सो भन्दा कम उमेरका बालबालिकाको सङ्ख्या २ लाख ४ हजार ६ सय ३८ रहेकोमा ८७.३ प्रतिशतले जन्म दर्ता गरेका छन् ।

९९. कर्णाली प्रदेशका १० जिल्ला मध्ये सबैभन्दा बढी जन्मदर्ता भएको जिल्ला कालिकोट (९४.४ प्रतिशत) र सबैभन्दा कम जन्मदर्ता भएको जिल्ला सुर्खेत (७६.८ प्रतिशत) रहेको छ।

१००. नेपालको कुल जनसङ्ख्या मध्ये २.२२ प्रतिशतमा कुनै न कुनै प्रकारको अपाङ्गता रहेको छ। कर्णाली प्रदेशको कुल जनसङ्ख्या मध्ये ३.१२ प्रतिशत जनसङ्ख्यामा कुनै न कुनै प्रकारको अपाङ्गता हरेको छ।

१०१.कर्णाली प्रदेशका १० जिल्लामध्ये सबैभन्दा बढी अपाङ्गता भएको जिल्ला जाजरकोट (४.९४ प्रतिशत) र सबैभन्दा कम अपाङ्गता भएको जिल्ला जुम्ला (२.२९ प्रतिशत) रहेको छ ।

आर्थिक सर्वेक्षण २०८१/०८२ को सङ्क्षिप्त तथ्याङ्गत विवरण

क्र.स.	सूचकहरू	गत आर्थिक वर्षसम्मको स्थिति	चालु आर्थिक वर्षसम्मको स्थिति
१	कालोपत्रे सडकको पहुँच	१८ कि.मी.	३० कि.मी.
२	ग्राबेल सडक	३२ कि.मी.	६० कि.मी.
३	नयाँ ट्र्याक खोलिएको सडक	२८१ कि.मी.	३६३ कि.मी.
४	व्यवस्थित वसपार्क	नभएको	१
५	खाद्यन्न उत्पादन वृद्धिदर	५.० प्रतिशत	८.० प्रतिशत
६	सिंचित क्षेत्रफल	५७४ हेक्टर	५८० हेक्टर
७	कृषक समूहमा आवद्ध सङ्ख्या	११०० जना	१४०० जना
८	कृषिमा आधुनिक यन्त्रीकरणको पहुँच	१५.० प्रतिशत	१७.० प्रतिशत
९	दैनिक दुध उत्पादन	९००० लिटर	१२००० लिटर
१०	दुध सङ्कलन केन्द्र सङ्ख्या	३	५
११	पशुमा कृत्रिम गर्भाधारण सेवा	२५ प्रतिशत	३० प्रतिशत
१२	गोठ सुधार भएका पशुपालक कृषक सङ्ख्या	७००	७५०
१३	पशुपालक कृषक समूह सङ्ख्या	५५	६०
१४	व्यवसायिक कृषि फर्म	१५	२०
१५	खाद्य निर्यात	३६ मे. टन	४२ मे. टन
१६	तरकारी बिउँ निर्यात्	११ मे.टन	१५ मे.टन
१७	फलफूल निर्यात्	५ मे.टन	९ मे. टन

क्र.स.	सूचकहरू	गत आर्थिक वर्षसम्मको स्थिति	चालु आर्थिक वर्षसम्मको स्थिति
१८	नगदे बाली निर्यात्	१५ मे. टन	१८ मे. टन
१९	खोप लगाएका पशु चौपाया सङ्ख्या	२५०००	२७०००
२०	घरेलु तथा साना उद्योग	११६	१५६
२१	व्यापार व्यवसाय	३९१	४३५
२२	वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केको सङ्ख्या	३०	३३
२३	रोजगार प्राप्त बेरोजगार सङ्ख्या	२३३	४००
२४	स्वास्थ्य बिमामा पहुँच	७५ प्रतिशत	९४.२ प्रतिशत
२५	घरमै सुत्करी हुने महिलाको	३.० प्रतिशत	२.० प्रतिशत
२६	कम तौल भएका बालबालिका सङ्ख्या	०.९ प्रतिशत	०.३ प्रतिशत
२७	एक घर एक धारा खानेपानी पहुँच पुगेको जनसङ्ख्या	९०.० प्रतिशत	९१.७ प्रतिशत
२८	खुद भर्नादर कक्षा १-५	९५.१ प्रतिशत	९५.८ प्रतिशत
२९	खुद भर्नादर कक्षा ६-८	९३ प्रतिशत	९४ प्रतिशत
३०	खुद भर्नादर आधारभूत तह कक्षा १-८	९४.६ प्रतिशत	९५.१ प्रतिशत
३१	खुद भर्नादर माध्यमिक तह कक्षा ९-१०	७८.१ प्रतिशत	७८.५ प्रतिशत
३२	खुद भर्नादर माध्यमिक तह कक्षा ११-१२	३५.५ प्रतिशत	३६ प्रतिशत
३३	खुद भर्नादर माध्यमिक तह कक्षा ९-१२	५२.४ प्रतिशत	५३.५ प्रतिशत
३४	कक्षा दोहोर्‍याउने कक्षा १-५	६.७ प्रतिशत	६.३ प्रतिशत
३५	कक्षा दोहोर्‍याउने कक्षा ६-८	१३.६ प्रतिशत	१३.१ प्रतिशत
३६	इन्टरनेट पहुँच पुगेको परिवार सङ्ख्या	४७.० प्रतिशत	५८.० प्रतिशत
३७	बैङ्कमा वित्तीय पुहँच पुगेको जनसङ्ख्या	७४ प्रतिशत	८३.० प्रतिशत
३८	विद्युत पहुँच पुगेको परिवार सङ्ख्या	८० प्रतिशत	८२.० प्रतिशत
३९	स्थानीय तह वित्तीय सुशासन जोखिम मूल्याङ्कन	९२ प्रतिशत	९३.० प्रतिशत

स्थानीय वित्त

स्थानीय सञ्चित कोषको अवस्था

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को कोषः आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा स्थानीय सञ्चित कोषमा ५७ करोड ४० लाख ३३ हजार प्राप्ति भएकोमा ५२ करोड ०५ लाख ९८ हजार भुक्तानी भई खर्च नभएर बचत भएको फिर्ता गर्नुपर्ने रकम सहित सञ्चित कोषमा रकम रू.७ करोड ७८ लाख २१ हजार बचत भएको थियो। चालु आर्थिक वर्षको फागुन मसान्तसम्ममा रू. ५२ करोड ९५ लाख ९४ हजार प्राप्ति भएकोमा ३३ करोड ६० लाख ५८हजार भुक्तानी भएको छ। यस अवधिमा प्राप्तिको तुलनामा भुक्तानी १९ करोड ३५ लाख ३६ हजारले घटी रहेको छ।

क) कोषबाट भएको खर्चः

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सञ्चित कोषबाट भएको कुल खर्च ५६ करोड ७८ लाख ११ हजार मध्ये चालु खर्च तर्फ ७२.५३ प्रतिशत र पुँजीगत खर्च तर्फ २७.४७ प्रतिशत खर्च भएको छ। चालु आर्थिक वर्षको फागुन मसान्तसम्म भएको खर्च रू. ४७ करोड ८८ लाख ५७ हजार मध्ये ७८.२४ प्रतिशत चालु खर्च र २१.३३ प्रतिशत पुँजीगत शीर्षकमा खर्च भएको छ।

ख) नगरपालिकाको खर्चको प्रवृत्ति

चालु र पुँजीगत खर्चः आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा विनियोजित बजेटको तुलनामा यथार्थ खर्चको तुलना गर्दा चालु खर्च तर्फ विनियोजित बजेटको ८८.७२ प्रतिशत र पुँजीगत खर्च तर्फ ८२.५७ प्रतिशत खर्च भएको छ। चालु आर्थिक वर्षको फागुन मसान्तसम्म विनियोजित चालु बजेट मध्ये चालु खर्च तर्फ ७२.५९ प्रतिशत र पुँजीगत खर्चको विनियोजन मध्ये २७.५५ प्रतिशत खर्च भएको छ।

स्रोतगत खर्चको विवरण

क) स्थानीय आय

- गत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा चौरजहारी नगरपालिकाले कर राजश्व रू. ३ करोड ८ लाख ९१ हजार र गैर कर राजश्व रू. ४३ लाख ८ हजार ९१ समेत रू. ३ करोड ५१ लाख ९९ हजार असुली गरेको छ। चालु आर्थिक वर्षको जेठ मसान्तसम्म २ करोड १३ लाख १९ हजार र गैर कर तर्फ ७८ लाख ९१ हजार समेत ६ करोड ४४ लाख ९ हजार प्राप्त गरेको छ

आन्तरिक आयको असुलीको अवस्था

राजश्व प्रकार	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८२ जेठ सम्मको
कर राजश्व	१८०४५५६३	३०८९१३५७	२१३१९४४२
गैरकर राजश्व	३५४०४५०	४३०८९१०	७८९१२३८

जम्मा	२१५८६०१३	३५२००६६७	१९२१०६८०

आन्तरिक राजश्वको असुली विवरण

सि.नं.	राजश्वकाक्षेत्रहरु	आ.व.२०८१/०८२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०८२ जेठ सम्मको प्राप्त रकम रु.
१	सम्पत्तीकर	५०००००	१३००
२	भुमिकर/मालपोत	६५०००००	१८४३९८८
३	बहाल कर	८५००००	५९४४९६
४	सवारी साधन कर (साना सवारी)	२५००००	१३५०००
५	पुर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	१०००००	०
६	अन्य मनोरञ्जन कर	८००००	०
७	व्यवसाय / व्यवसायले बाहेक अन्यले भुक्तानी गर्ने	२०००००	७५०००
८	कृषि तथा पशुजन्य वस्तुको व्यावसायिक कारोवारमा लाग्ने कर	१५००००	१६६६९१
९	अखेटोपहारमा लाग्ने कर	१०००००	०
१०	अन्य कर	४०००००	३०००
११	सरकारी सम्पतीको बहालबाट प्राप्त आय	५००००	७७००
१२	सरकारी सम्पतीको बिक्रिबाट प्राप्त आय	१००००	१४११९
१३	अन्य बिक्रिबाट प्राप्त रकम	१००००	१५०००
१४	अन्य सेवा शुल्क तथा विक्री	२००००	१५०००
१५	न्यायिक दस्तुर	१०००००	५५२७४
१६	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	१०००००	७५०
१७	परीक्षा शुल्क	५००००	४०७००

१८	यातायात क्षेत्रको आम्दानी	११०००००००	१११०५९७४
१९	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	८००००००	९८१६२३
२०	पार्किङ शुल्क	१००००००	०
२१	नक्सापास दस्तुर	५००००००	७६८०७४
२२	सिफारिस दस्तुर	८५००००	२६१५३२२
२३	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	४५००००	४१५०००
२४	नाता प्रमाणित दस्तुर	१५००००	१५२१००
२५	अन्य दस्तुर	३००००००	१६२२१९
२६	व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	२१००००००	७९०००
२७	रेडियो/ एफ.एम सञ्चालन दस्तुर	५००००	०
२८	अन्य क्षेत्रको आय	१८००००	१५६०००
२९	प्रशासनिक दण्ड जरिवाना र जफत	१००००००	०
३०	धरौटि सदरस्याहा	३००००००	१८४६७९
३१	अन्य राजस्व	७००००००	०
३२	बेरुजु	४००००००	४८१५५१
३३	व्यवसाय कर	५००००	१६७७३००
कूल जम्मा		२७,५००,०००	२१७४६८६०

स्थानीय आय व्यवस्थापनमा चुनौतीहरू

करको दर तथा दायरा विस्तारः करको दर तथा दायरा विस्तार गर्नु, कर असुलीमा देखिने अनिश्चितता तथा उतार-चढावलाई नियन्त्रण गर्नु, करको वैज्ञानिक प्रक्षेपण गर्नु, करदाताको पहिचान गर्नु, र आर्थिक शिथिलताको प्रभाव कम गर्नु राजस्व क्षेत्रमा चुनौतीका रूपमा रहेका छन्।

ख) राजस्व बाँडफाँट (रोयल्टी समेत) बाट प्राप्ति

गत आर्थिक वर्षको राजस्व बाँडफाँटः

गत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा राजस्व बाँडफाँटबाट कुल रू. १० करोड ४६ लाख १४ हजार प्राप्त हुने अनुमान रहेकोमा रू. ८ करोड ८९ लाख ५० हजार प्राप्त भएको छ। चालु आर्थिक वर्षमा रू. १० करोड ७४ लाख ६२

हजार प्राप्त हुने अनुमान मध्ये २०८१ जेठ मसान्तसम्म अनुमानित रकमको ८५.४८ प्रतिशत रकम प्राप्त भएको छ। घर जग्गा कारोबारमा देखिएको शिथिलता र भूमिको वर्गीकरणमा भएको ढिलाइका कारण यस वर्षको अघिल्लो महिनाहरूमा रजिस्ट्रेसन दस्तुर असुलीमा कमी भएको छ।

ग) अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण

अनुदान प्राप्तिः

गत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सङ्घीय र प्रादेशिक सरकारहरूबाट वित्तीय हस्तान्तरण बापत रू. ४४ करोड ६० लाख २६ हजार अनुदान प्राप्त भएकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सङ्घीय सरकारबाट रू. ३८करोड १९ लाख ७९ हजार र प्रदेश सरकारबाट रू. ८ करोड ९ लाख ८३ हजार समेत ४६ करोड २९ लाख ६२ हजार प्राप्त हुने गरी बजेट स्वीकृत भएको छ। चालु आर्थिक वर्षको जेठ मसान्तसम्म सङ्घीय सरकारबाट रू. ३५ करोड ७५ लाख १४ हजार र प्रदेश सरकारबाट ४ करोड ६ लाख ३५ हजार अनुदान प्राप्त भएको छ।

वित्तीय समानीकरण अनुदान सङ्घीय सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तीय समानीकरण अनुदान बापतको रकम गत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा अनुमानको तुलनामा ९३.५.७० प्रतिशत मात्र प्राप्त भएको छ। गत आर्थिक वर्षको तुलनामा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा वित्तीय समानीकरण अनुदानको सीमा -००१४ प्रतिशतले कमी भइ रु ११ करोड २२ लाख १३ हजार कायम भएको छ।

विशेष अनुदानः

सङ्घीय सरकारबाट आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा विशेष अनुदान बापत रू. ८० लाख अनुदान प्राप्त भएकोमा यस वर्ष भने सङघीय सरकारबाट विशेष अनुदान प्राप्त नभएको र प्रदेश सरकारबाट रु. ३० लाख प्राप्त भएको छ। २०८१ जेठ मसानतसम्म वार्षिक अनुदानको ८५ प्रतिशत रकम प्राप्त भइसकेको छ।

समपुरक अनुदान :

गत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सङ्घीय सरकारबाट प्राप्त समपुरक अनुदान रू. ५५ लाख अनुमान भएकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ संघीय सरकारबाट रू. ९५ लाख र प्रदेश सरकारबाट रु.५० लाख समेत जम्मा १ करोड ४५ लाख प्राप्त हुने अनुमान रहेको छ।

सशर्त अनुदान चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सङ्घीय सरकारबाट प्राप्त हुने सशर्त चालु अनुदान तर्फ २३ करोड ९९ लाख ७९ हजार र सशर्त पूँजीगत अनुदान तर्फ ३ करोड १६ लाख अनुमान रहेकोमा २०८१ फागुनसम्म अनुमानको ९५.८० प्रतिशत अनुदान प्राप्त भएको छ। गत आर्थिक वर्षको तुलनामा सशर्त अनुदानको अनुमान १.७९ प्रतिशतले बृद्धि भएको छ।

प्रदेशबाट प्राप्त वित्तीय हस्तान्तरण आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा प्रदेश सरकारबाट वित्तीय हस्तान्तरण बापत रू. ८ करोड १९ लाख १५ हजार प्राप्त भएको छ। चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा वित्तीय हस्तान्तरण बापत प्राप्त हुने अनुमान रू. ८ करोड ९ लाख ८३ हजार मध्ये २०८१ जेठ मसान्तसम्म रू. ४ करोड ६ लाख ३५ हजार प्राप्त भएको छ।

स्थानीय ऋणको अवस्था

आन्तरिक ऋणः नगरपालकाले हाल सम्म आन्तरिक ऋण लिएको छैन।

स्थानीय खर्च

चालु खर्चः चालु आर्थिक वर्षमा सार्वजनिक वित्तका सूचकहरू सन्तोषजनक रहेका छन्। बढ्दै गएको नगरपालिकाको अनिवार्य दायित्व तथा वस्तु तथा सेवाको मूल्यमा भएको वृद्धि लगायतका कारण प्रशासनिक खर्चको आधारमा वृद्धि हुँदै गएको छ।

सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनः सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययिता, प्रभावकारीता र पारदर्शिता कायम गरी स्रोत व्यवस्थापनमा देखिएको दबाब कम गर्ने उद्देश्यले पूँजी निर्माणमा प्रत्यक्ष सहयोगी नहुने प्रकृतिका चालु खर्चमा कटौती गरी वित्त सुदृढीकरण (Fiscal Consdidation) को रणनीति अवलम्बन गरिएको छ। राजस्व अनुगमन र नयाँ करदाताको पहिचान गरी राजस्व सङ्कलन अभिवृद्धि गर्ने प्रयास गरिएको छ।

गत आर्थिक वर्षको चालु खर्चः गत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को कुल चालु खर्चको विनियोजित रकम ४३ करोड ६ लाख ९८ हजार मध्ये रु. ३८ करोड २१ लाख २७ हजार अर्थात विनियोजनको ८८.७२ प्रतिशतले खर्च भएको छ। चालु आर्थिक वर्षको चालु खर्चको विनियोजन ४३ करोड १३ लाख ३६ हजार मध्ये २०८१ जेठ मसान्तसम्म ३१ करोड ३२ लाख ४० हजार अर्थात विनियोजनको ७२.६२ प्रतिशत रकम खर्च भएको छ। गत वर्षको विनियोजनको तुलनामा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को विनियोजन ०.१४ प्रतिशतले बृद्धि भएको छ।

पुँजीगत खर्चः गत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को कुल पूँजीगत खर्चको विनियोजित रकम १६ करोड ७७ लाख १ हजार मध्ये रू. १३ करोड ८४ लाख ७१ हजार अर्थात् विनियोजनको ८२.५७ प्रतिशतले खर्च भएको छ। चालु आर्थिक वर्षको पुँजीगत खर्चको विनियोजन १८ करोड ४७ लाख ८५ हजार मध्ये २०८१ जेठ मसान्तसम्म ५ करोड ९ लाख २५ हजार अर्थात् विनियोजनको २७.५५ प्रतिशत रकम खर्च भएको छ। गत वर्षको विनियोजनको तुलनामा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को पुँजीगत खर्चको विनियोजन १०.१८ प्रतिशतले बढि हो ।

स्थानीय खर्चका चुनौतीहरू

खर्चको नियन्त्रणः नगरपालिकाले पुँजीगत शीर्षकमा खर्च गरेको रकमको स्रोतगत विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा बढी सङ्घीय सरकारको स्रोतको रकम खर्च भएको देखिन्छ। गत वर्ष २०८०/८१ मा भएको पुँजीगत खर्च मध्ये सङ्घीय सरकारको स्रोतको ५० प्रतिशत, आन्तरिक स्रोतको २० प्रतिशत र प्रदेश सरकारको स्रोतको ३० प्रतिशत अंश रहेको छ।

स्थानीय वित्त

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सञ्चित कोषबाट भएको कुल खर्च ५२ करोड ५ लाख ९८ हजार मध्ये चालु खर्च तर्फ ८८.७२ प्रतिशत र पुँजीगत खर्च तर्फ ८२.५७ प्रतिशत खर्च भएको छ। चालु आर्थिक वर्षको जेठ मसान्तसम्म भएको खर्च रु ३६ करोड ६० लाख ४३ हजार मध्ये ७२.५९ प्रतिशत चालु खर्च र २७.५५ प्रतिशत पुँजीगत शीर्षकमा खर्च भएको छ।

नगरपालिकाको खर्चको प्रवृत्ति

चालु र पुँजीगत खर्च(कुल खर्चको प्रतिशतमा)

आर्थिक बर्ष	कुल खर्च रु. हजारमा	चालु खर्च		पुँजीगत खर्च	
		रकम रु. हजारमा	प्रतिशत	रकम रु.हजारमा	प्रतिशत
२०७९/८०	६५५९३२	३७९१६१	९०.८५	२७६७७१	८८.२३
२०८०/८१	५२०५९८	३८२१२७	८८.७२	१३८४७१	८२.५७
२०८१/८२ फागुनसम्म	३६६०४३	३१३११७	७२.५९	५०९२५	२७.५५

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा विनियोजित बजेटको तुलनामा यथार्थ खर्चको तुलना गर्दा चालु खर्चतर्फ विनयोजित बजेटको ८८.७२ प्रतिशत र पुँजीगत खर्च तर्फ ८२.५७ प्रतिशत खर्च भएको छ। चालु आर्थिक वर्षको फागुन मसान्तसम्म विनियोजित चालु बजेट मध्ये चालु खर्च तर्फ ७२.६२ प्रतिशत र पुँजीगत खर्चको विनियोजन मध्ये २७.५५ प्रतिशत खर्च भएको छ।

स्रोतगत खर्चको विवरण

रकम रु.हजारमा

आर्थिक बर्ष	शीर्षक	संघीय सरकार		प्रदेश सरकार		राजस्व बाँडफाँट		आन्तरिक श्रोत		जम्मा	
		बजेट	खर्च	बजेट	खर्च	बजेट	खर्च	बजेट	खर्च	बजेट	खर्च
२०८१/८२ फागुनसम्म	चालु	२३४०५१	१८०२९८	५१७०	८८०	१०६९६२	७४४२८	३९६४७	२८३९२	४३१३३६	३१३१३३
	पुँजीगत	४७०२८	५९४१	५९५००	२४३६५	५००	५००	६०५०	०	१८४७८५	५०९२५
	जम्मा	२८१०७९	१८६२३९	६४६७०	२५२४५	१०७४६२	७४९२८	४५६९७	२८३९२	६१६१२१	३६४०५३
२०८०/८१	चालु	२२९५२८	२२८५३०	१६८११३	१३९६९९	१०२९७१	८३५१०	२८६५०	२०११३	४३०६९८	३८२१३२
	पुँजीगत	३९८१६	३६१०३	५१०००	४९६८१	१६४२	१०७८	५४५०	४१२२	१६७७०१	१३८४७३

	जम्मा	२६९३४४	२६४६३३	२१९११३	१८९३८०	१०४६१३	८४५८८	३४१००	२४२३५	५९८३९९	५२०६०८
२०७९/८०	चालु	२३७५०६	२२८५७८	१६२०	१६२०	१०४३८९	७९१३९	३२८८७	३०१९१	४१७३३८	३७९१६१
	पुंजीगत	१३८२७६	११९२२५	६८५००	६८०६२	२९९५	९९१	९००	८८९	३१३६६४	२७६७७१
	जम्मा	३७५७८२	३४७८०३	७०१२०	६९६८२	१०७३८४	८०१३०	३३७८७	३१०८०	७३१००२	६५५९३२

विगत तीन बर्षको आय संरचना (स्रोत अनुसार)

नगरपालिकाको विगत ३ वर्षको आयको संरचनाको विश्लेषण गर्दा आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा अघिल्लो वर्षको तुलनामा करिव -४.३१ प्रतिशतले आय घटी भएको देखिन्छ भने आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा २०७९/८० को तुलनामा -०.१७ प्रतिशतले र चालु आर्थिक वर्षको आय अनुमान गत वर्षको तुलनामा -७.७४ प्रतिशतले घटी भएको छ।

स्रोत अनुसार ३ बर्षको आय संरचना

रकम रु.हजारमा

स्रोत	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/०८२ फागुन सम्म
संघीय सरकार	४४७८५९	३६२६८१	३५७५१४
प्रदेश सरकार	९०८६८	८३३४५	४०६३५
राजस्व बाँडफाँट	८२६४१	८८९५०	८४९४८
आन्तरिक श्रोत	२०६३०	३०९०९	१९७२४
बैंक मौज्दात	१९६६०	८१४७	२६७७१
जम्मा	६९१६५८	५७४०३३	५२९५९४
बृद्दि दर	-४.३१	-०.१७	-७.७४

अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तानतरण

गत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सङ्घीय र प्रादेशिक सरकारहरुबाट वित्तीय हस्तान्तरण वापत रु ४४ करोड ६० लाख २६ हजार अनुदान प्राप्त भएकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सङ्घीय सरकारबाट रु ३८ करोड १९ लाख ७९ हजार र प्रदेश सरकारबाट रु ८ करोड ९ लाख ८३ हजार समेत जम्मा रु ४६ करोड २९ लाख ६२ हजार प्राप्त हुने गरी वजेट स्वीकृत भएको छ। चालु आर्थिक वर्षको जेठ मसान्तसम्म सङ्घीय सरकारबाट रु. ३५ करोड ७५ लाख १४ हजार र प्रदेश सरकारबाट ४ करोड ६ लाख ३५ हजार अनुदान प्राप्त भएको छ।

सङ्केत	शीर्षक	२०८०/८१ को यथार्थ प्राप्ति			२०८१/८२ को अनुमान			२०८१ फागुन सम्मको यथार्थ प्राप्ति		
		सङ्घीय सरकार	प्रदेश सरकार	जम्मा प्राप्त	सङ्घीय सरकार	प्रदेश सरकार	जम्मा अनुमान	सङ्घीय सरकार	प्रदेश सरकार	जम्मा प्राप्त
१३३११	समानीकरण अनुदान	९३८३७	११३२९	१०५१६६	१००९००	११३२९	११२२२९	९२५८५	११३२९	१०३९१४
१३३१२	सशर्त अनुदान चालु	२१३५९३	३९८७०	२५३४६३	२३९९७९	२१७०	२४२१४९	२२९९७९	१२४७	२३१२२६
१३३१३	सशर्त अनुदान पुँजीगत	१८१३४	२०९९५	३९१२९	३१६००	५९५००	९११००	३०२००	२६५६५	५६७६५
१३३१४	विषेश अनुदान चालु	८०००	०	८०००	०	३०००	३०००	०	०	०
१३३१५	विषेश अनुदान पुँजीगत	६३८१	०	६३८१	०	०	०	०	०	०
१३३१७	समपुरक अनुदान पुँजीगत	५५००	६९३५	१२४३५	९५००	५०००	१४५००	४७५०	१५०८	६२५८
जम्मा		३४५४४५	७९१२९	४२७५७४	३८१९७९	८०९९९	४६२९७८	३५७५१४	४०६४९	३९८१६३

वित्तीय समानीकरण अनुदान

सङ्घीय सरकारबाट प्राप्त हुने समानीकरण अनुदान वापतको रकम गत आर्थिक बर्ष २०८०/८१ मा अनुमानको तुलनामा ९३.७० प्रतिशत मात्र प्राप्त भएको छ। गत आर्थिक वर्षको तुलनामा चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा वित्तीय समानीकरण अनुदानको सीमा -०.०१४ प्रतिशतले कमी भइ रु ११ करोड २२ लाख १३ हजार कायम भएको छ।

तालिका वितीय समानीकरण अनुदानको प्राप्तिको अवस्था

आर्थिक वर्ष	अनुमान	यथार्थ प्राप्ति	प्राप्ति प्रतिशत	वृद्दि प्रतिशत(अनुमान)
२०७९/८०	१२५८२९	११७२४१	९३.१७	-०.९१
२०८०/८१	११२२२९	१०५१६६	९३.७०	-१०.२९
२०८१/८२	११२२१३	१०३८९८	९२.५८	-१.२

क) विशेष अनुदान

सङ्घीय सरकारबाट आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा विशेष अनुदान वापत रु लाख अनुदान प्राप्त भएकोमा यस वर्षको लागि प्रदेश सरकारबाट रु.३० लाख स्वीकृत भएको छ। नगरपालिकाले विशेष अनुदान बापत प्राप्त रकमको विवरण देहाय अनुसार रहेको छ।

विशेष अनुदान प्राप्तिको विवरण

आर्थिक वर्ष	अनुमान	यथार्थ प्राप्ति	प्राप्ति प्रतिशत	वृद्दि प्रतिशत अनुमानमा
२०७९/८०	०	०	०	-१००
२०८०/८१	८० लाख	८० लाख	१००	१००
२०८१/८२	३० लाख	०	०	-१.२०

ख) समपुरक अनुदान

गत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सङ्घीय सरकारबाट प्राप्त समपुरक अनुदान रु ५५ लाख अनुमान भएकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा रु. ९५ लाख संघीय सरकार र ५० लाख प्रदेश सरकार समेत जम्मा रु. १ करोड ४५ लाख प्राप्त हुने अनुमान रहेको छ। विगत ३ वर्षको समपुरक अनदान प्राप्तिको अवस्था यस प्रकार रहेको छ।

समपुरक अनुदान प्राप्तिको अवस्था

आर्थिक वर्ष	अनुमान	यथार्थ प्राप्ति	प्राप्ति प्रतिशत	वृद्दि प्रतिशत (अनुमान
२०७९/८०	२ करोड	२ करोड	१००	८५२.३८
२०८०/८१	५५ लाख	५५ लाख	१००	-७२.५
२०८१/८२	१ करोड ४५ लाख	९५ लाख	६५.५५	१६३.६३

ग) सशर्त अनुदान

चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सङ्घीय सरबारबाट प्राप्त हुने सशर्त चालु अनुदान तर्फ २३ करोड ९९ लाख ७९ हजार र सशर्त पुँजीगत अनुदान तर्फ ३ करोड १६ लाख अनुमान रहेकोमा २०८१ जेठ मसान्तसम्म अनुमानको

९५.८० प्रतिशत अनुदान प्राप्त भएको छ। गत आर्थिक वर्षको तुलनामा सशर्त अनदानको अनुमान १.७९ प्रतिशतले बृद्दि भएको छ। विगत ३ वर्षमा सशर्त अनुदान प्राप्त रकमको विवरण देहाय अनुसार रहेको छ।

सशर्त अनुदान प्राप्तिको अवस्था

रु.हजारमा

आर्थिक वर्ष	अनुमान			यथार्थ प्राप्ति			प्राप्ति	वृद्दि प्रतिशत
	चालु	पुँजीगत	जम्मा	चालु	पुँजिगत	जम्मा	प्रतिशत	(अनमानमा)
२०७९/८०	२५७६२१	९८१६१	३५५७८२	२५६७८६	९८१६१	३५४९४७	९९.७६	२.१५
२०८०/८१	२३५७४४	२०१००	२५५८४४	२३५२४४	२०१००	२५५३४४	९९.८०	-२८.०६
२०८१/८२	२३९९७९	३१६००	२७१५७९	२२९९७९	३०२००	२६०१७९	९५.८०	१.८९

प्रदेशबाट प्राप्त वित्तिय हस्तान्तरण

२.१० आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा प्रदेश सरकारबाट वित्तिय हस्तान्तरण बापत रु. ७ करोड ९१ लाख ३० हजार प्राप्त भएको छ। चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा वित्तीय हस्तान्तरण वापत प्राप्त हुने अनुमान रु.८ करोड ९ लाख ९९ हजार मध्ये २०८१ फागुन मसान्तसम्म रु ४ करोड ६ लाख ५० हजार प्राप्त भएको छ। विगत ३ वर्पमा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त वित्तीय हस्तान्तरणको विवरण निम्नअनुसार छ।

प्रदेश सरकारबाट प्राप्त वित्तीय हस्तान्तरणको विवरण

रकम रु. हजारमा

आर्थिक वर्ष	समानीकरण	सशर्त	विशेष	समपुरक	जम्मा
२०७९/८०	११३२९	६३६८३	५९९८	६४१८	८७४२८
२०८०/८१	११३२९	६०८६६	०	६९३५	७९१३०
२०८१/८२ अनुमान	११३२९	६१६७०	३०००	५०००	८०९९९
२०८१/८२ फागुन सम्मको अनमान	११३२९	२७८१३	०	१५०८	४०६५०

आर्थिक विकास क्षेत्र

स्थानीय पूर्वाधार विकास क्षेत्र

क) सडक

१. नगर यातायात गुरुयोजनामा आधारित भई सडक विस्तार स्तरउन्नतितथा नियमित मर्मतसम्भार कार्य भई रहेको छ। यस वर्ष नगरपालिकाले नगर यातायात गुरुयोजनालाई अध्यावधिक र परिमार्जन गर्ने कार्य गरिरहेको छ। सडकको नियमित मर्मत सम्भार तथा स्तरउन्नतिको लागि नगरपालिकाले एक्साभेटर खरिद गर्ने योजना बनाएको छ।

२. चालु आर्थिक वर्षको फागुन मसान्तसम्ममा थप १ कि.मि सडक कालोपत्रे, २.४ कि मीग्राभल, ६.७ कि मि ट्र्याक ओपन र३.९ किमि सडकको चौडाइ वृद्धि भएको छ साथै २३०७ घनमिटर ग्याविन जालि र १७२ घनमिटर मेसिनरी पर्खाल लगायर सडकहरुको स्तरओन्नति भएको छ।

३. नगर क्षेत्र भित्र १२ वटा झोलुङ्गे पुल रहेका छन्। ती मध्ये १ वटा झोलुङ्गे पुलको नियमित मर्मत सम्भारकोकार्य गरिएको छ।

चित्र नं. चौरजहारी नगरपालिकाको सडक सञ्जाल चित्र

सडक सञ्जालको अवस्था

उपलब्धि सूचक	इकाइ	२०८०/८१ सम्मको अवस्था	यस वर्षको अवस्था	हालसम्मको अवस्था
पक्की सडक कालोपत्रे/ढालान	कि मि	९.४	३.५	१२.९
बाह्रमासे सडक	कि मि	९७.४	११.४५	१०६.८५
ग्राभल	कि मि	४९.२९	३.४	५२.७
ट्र्याक खोलेको	कि मि	७८.४	७.४	८५.८२

४. हालसम्म १३२ कल तीन पाङग्रे सवारी साधन नगरपालिकामा सुचिकृत भएका छन्। नगरपालिकाले नगर यातायात गरु योजनामा सामावेश भएका सडकहरुको नामकरण गरेको छ।

ख) सहरी विकास

१. चौरजहारी नगरपालिकाले विकास निर्माणमापदण्ड २००३ लागु गरेको छ। मापदण्डलाई भुगोल र प्या-पर्यटन मैत्रि वनाइ अद्यावधिक गर्ने तयारी भइरहेको छ।

२. चौरजहारीमा वसपार्क स्थल व्यवस्थापन भएको छ।

३. चौरजहारी नगरपालिकाको सहरी विकास योजना निर्माण भएको छ। एकीकृत सहरी पूर्वाधार विकास आयोजना अन्तरगत सङ्घीय सरकारबाट विभिन्न १० वटा कम्पोनेन्टमा कार्य भईरहेको छ जसअन्तर्गत २ किलोमिटर सडक सहितको नमुना गाउँ पुर्वाधार, चौरजहारी बसपार्क निर्माण, कृषि उपज केन्द्र, विभिन्न वडामा पार्क निर्माण लगायतका पूर्वाधार निर्माण सम्बन्धी क्रियाकलाप समावेश छन्।

४. खोलागाउँमा निर्माण भएको गार्मेन्ट उद्योग, कापी उद्योग, जुस उद्योग र दाना उद्योग सञ्चालनमा आएका छ ।

ग) आवास

नगरपालिका क्षेत्र भित्र निर्माण भएका घरहरुको जगको प्रकृतिको आधारको सङ्ख्यात्मक विवरण देहाय अनुसार रहेको

चौरजहारी नगरपालिकामा बनेका घरको प्रकारको विवरण

वडा	जम्मा	जगको प्रकार				
		माटोले वनेको इट्टा	सिमेन्ट इट्टा र ढुङ्गा	आर सि सि पिलर	काठको खम्वा	अन्य
१४	६८३७	६२७८	२८४	२६७	४	४

स्रोत :- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

चौरजहारी नगरपालिकामा बनेका घरको छानो र वनोटको प्रकारको विवरण

वडा	जम्मा	छानाको प्रकार						
	घरधुरी	कर्कटपाता	ढलान	खरको छाना	टायल	काठ	माटो	अन्य
१४	६८३७	९८५	४४८	९९	१३	५२५८	७	२७

स्रोत :- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

सूचना सन्चार प्रविधि र सन्चार

नगरपालिका क्षेत्र भित्र इन्टरनेट सेवा पहुँचको अवस्था देहाय अनुसार रहेको छ।

विवरण	जम्मा	इन्टरनेट सुविधा पुगेको संख्या	कैफियत
वडा कार्यालयहरु	१४	१४	
स्वास्थ्य संस्थाहरु	१५	१५	
सामुदायिक विद्यालयहरु	४२	४२	

क) उर्जा

यस नगरपालिकामा बत्तीको लागि बिजुली पछि सोलार बत्तीको सेवा उपलब्ध छ ६८३७ कुल घर परिवार सङ्ख्यामा ६१५३ घर परिवार बिजुलीको प्रयोग गर्ने गरेका भने ६०९ घर परिवार सोलारको प्रयोग गरेका छन्। यस्तै यस नगरपालिकामा टुकी तथा गोबरग्याँसको प्रयोग गर्ने घर परिवारको सङ्ख्या नगन्य रहेको छ। यस नगरपालिकामा प्रयोग गरिरहेका बत्तीको मुख्य स्रोत घर धुरी अनुसार निम्न रहेको छ

परिवारले प्रयोग गर्ने वत्तीको मुख्य स्रोत

क्र.स.	जम्मा घरधुरी	छानाको प्रकार				
		विद्युत	सोलार	मट्टितेल	वायो ग्यास	अन्य
१	६८३७	३६५५	६०९	२३	२	५०

स्रोत :- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

वित्तिय क्षेत्र

बैंक तथा वित्तिय संस्थाहरू

वित्तिय क्षेत्रको विकास र विस्तारसँगै बैङकिङ् वीमा तथा पूँजी बजारमा नागरिकको पहुँच अभिवृद्धि हुँदै गएको छ। हाल चौरजहारी नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका बैंक तथा वित्तिय संस्थाको उपस्थिति देहाय अनुसार रहेको छ।

क्र.सं.	वित्तीय संस्थाको नाम	वडा नं.	टोल
१	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लि.	०१	पुरानो बजार
२	नेपाल बैंक लि.	०१	पुरानो बजार
३	लक्ष्मी सनराईज बैंक लि.	०१	पुरानो बजार
४	सांग्रिला डेभलपमेण्ट बैंक लि.	०२	त्रिवेणीचोक
५	चौतारी लघुवित्त वित्तीय संस्था	०१	पुरानो बजार
६	छिमेक लघुवित्त वित्तीय संस्था	०१	पुरानो बजार
७	मिरमिरे लघुवित्त वित्तीय संस्था	०१	पुरानो बजार
८	एन.एम.बि. लघुवित्त वित्तीय संस्था	०१	पुरानो बजार
९	निर्धन उत्थान लघुवित्त वित्तीय संस्था	०१	पुरानो बजार

बैंकिङ क्षेत्रमा आधुनिक प्रविधिको प्रयोग गर्दै मोवाइल बैंकिङ, इन्टरनेट बैंकिङ लगायत विद्युत्तिय भुक्तानीका विभिन्न उपकरणहरू प्रयोग गर्ने ग्राहकको संख्यामा वृद्धि भइरहेको छ। यस पालिका क्षेत्रभित्र ३ वटा बैंकहरूले एटिएम काउन्टरको स्थापना गरि सेवा उपलव्ध गराइरहेका छन्।

लघु, घरेलु तथा साना उद्योग

३.३ आर्थिक वर्ष २०७९/०८० देखि सञ्चालित लघु उद्यम विकास कार्यक्रमबाट यस पालिका क्षेत्रभित्र हाल सम्म ३१० जनालाई उद्यमशिलता विकास तालिम, २९० जनालाई सीप विकास तालिम र ८६ जनालाई एड्भान्स सीप विकास तालिम उपलव्ध गराईएको छ। ५५ जनालाई प्रविधी हस्तान्तरण गरिएको छ। कार्यक्रम लागु भएका वडाहरुमा लघु उद्यमी समूह गठन भइ करिव ३०० जना उद्यमी समूहमा आवद्ध भएका छन्। सीप विकास तालिम पश्चात १०० जनाले सामुहिक तथा व्यक्तिगत रूपमा व्यवसाय सञ्चालन गरिरहेका छन्। गठन भएका लघु उद्यमी समूहहरूको विवरण देहाय अनुसार छ।

लघु उद्यमी समूहको संख्यात्मक विवरणः

क्र.सं.	वडा नं.	लघु उद्यमी समूह संख्या	आवद्ध सदस्य सङ्ख्या
१	०२	१	१८
२	०४	१	१७
३	०९	१	१७
४	१०	१	१४
५	११	१	२१

६	१२	१	१९
७	१३	३	४१
८	१४	१	२७

लघु तथा घरेलु उद्योग तथा अन्य उद्योगको विवरण अनुसूचीमा उल्लेख गरिएको छ।

क) गरिबी निवारण

नेपालको संविधानले निर्दिष्ट गरे बमोजिम सामाजिक सुरक्षा र सामाजिम न्याय प्रदान गर्न गरिवी निवारण तथा रोजगार लक्षित कार्यक्रम गर्न आवश्यक छ। दिगो समावेशी आर्थिक विकास तथा दिगोपनाको दिर्घकालिन सवच हासिल गर्न नगर वासिलाई गरिविको चक्रबाट मुक्त गराउने उद्देश्ययका साथ नगरपालिकाले गरिवी निवारण सम्वन्धी कार्यक्रमहरू तय गरि कार्यान्वयनमा ल्याउको छ।

सहकारी तथा निजी स्तरबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरूबाट निरपेक्ष गरिवीको रेखामुनी रहेको जनसंख्या घट्दै गएको छ। जनसाङ्ख्यीक लाभको अवसर विद्यमान रहेपनि आन्तरिक रोजगारीको पर्याप्त अवसर उपलब्ध हुन नसक्दा उचित अवसरको खोजीमा यूवा शक्ति वैदेशिक रोजगारीमा जाने प्रवृत्ती बढ्दो छ।

ख) श्रम तथा रोजगारी

३.७ चौरजहारी नगरपालिकामा श्रम तथा रोजगारीको क्षेत्रमा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम, मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम आदी कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा रहेका छन्। श्रम तथा रोजगारी क्षेत्रसंग सम्बन्धित आधारभूत तथ्याङ्क देहाय अनुसार रहेको छ।

क्र.सं.	सूचक	०८०/०८१	यस आर्थिक वर्षको ०८२ फागुन मसान्त सम्म
१	दर्ता भएका कुल बेरोजगार सङ्ख्या	३३२२	४६४३
२	न्यूनतम रोजगारी प्राप्त सूचीकृत बेरोजगार सङ्ख्या	२१९	३१९
३	सञ्चालित आयोजना सङ्ख्या	३९	३१
४	सिर्जित रोजगारी दिन सङ्ख्या	२२२७४	१४५५०
५	प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत आयोजनाहरूबाट रोजगारी प्राप्त जनसंख्या	१००	१०३
६	प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालित सीप विकास तालिममा सहभागि सङ्ख्या	०	४०
७	सीप विकास तालिम प्राप्त गरी रोजगारी/स्व रोजगारीमा आवद्व व्यक्तिको संख्या	०	०
८	हाल सम्म सूचीकृत जम्मा बेरोजगार संख्या	३३२२	४६४३
९	हालसम्मको रोजगारी प्राप्त जम्मा बेरोजगार संख्या	२०३	२४५
१०	हाल सम्मको जम्मा रोजगारी दिन संख्या	०	३६८२४
११	रोजगार दाताहरूको प्रारम्भिक तथ्याङ्क संकलन वडा	३५३	३५३

	नं. १ देखी १४		
१२	बैदेशिक रोजगारमा गएका व्यक्तिहरूको संख्या	२८	२८
१३	बैदेशिक रोजगारबाट फर्किएकाहरूको तथ्याङ्क संकलन वडा नं. १ देखी १४	३०	३३

- चौरजहारी नगरपालिकामा आर्थिक रूपमा सक्रिय रोजगार जनसंख्या ६१ प्रतिशत रहेको छ।
- आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा हाल सम्म वैदेशिक रोजगारीमा जानको लागि श्रम स्वीकृति र पुन श्रम स्वीकृति लिएको तथ्याङक छैन।
- वित्तिय साक्षरता तथा मनोसामाजिक परामर्श कक्षा सञ्चालनका लागि चालु आर्थिक वर्षमा छनौट भएका वडाहरू वडा नं. मा जना व्यक्तिहरूलाई सहभागी गराई कक्षा सञ्चालन भएको छ। जम्मा जनालाई व्यक्तिगत मनोपरामर्श सेवा प्रदान गरिएको छ। भने मानसिक स्वास्थ्य र मनोपरामर्श सेवा तथा आतमहत्या रोकथाम सम्बन्धी बिद्यार्थी र महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरुलाई सहभागी गराई कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ।
- चौरजहारी नगरपालिकामा रोजगार सेवा केन्द्र स्थापना भए पश्चात बैदेशिक रोजगारीका लागी गएका व्यक्तिहरुका छोराछोरीलाई सन्तती छात्रवृत्तिको लागि १२ जनालाई सिफारिस गरिएको छ।

ग) व्यवसाय दर्ता

३.१२ आर्थिक वर्ष २०७९/०८० देखी हालसम्म नगर क्षेत्रभित्र ४३४ जनाले नयाँ व्यवसाय दर्ता र २४० वटा व्यवसाय नवीकरण गराएका छन्। आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को हालसम्म दर्ता तथा नवीकरण वापत राजश्व प्राप्त गरेको छ।

घ) वाणिज्य र बजार अनुगमन

चालु आर्थिक वर्षमा चौरजहारी नगरपालिका भित्रका बिभिन्न बजार क्षेत्रमा ३ पटक बजार अनुगमन गरिएको छ। अनुगमनका क्रममा म्याद गुज्रेका सामानहरू जफत गरी आवश्यक प्रक्रिया पुर्याई नष्ट गरिएको र दर्ता तथा नवीकरण नगरी व्यवसाय सञ्चालन गरेका व्यवसायहरूलाई सचेत गराई दर्ता तथा नवीकरणको दायरामा ल्याईएको छ।

ङ) कृषि क्षेत्र

कृषि क्षेत्र आय रोजगारी र जीवन निर्वाहको दृष्टिले अर्थतन्त्रको मेरुदण्डको रूपमा रहेको छ। चौरजहारी नगरपालिकाको कृषि क्षेत्रसंग सम्बन्धित आधारभूत सूचकहरू देहाय अनुसार रहेका छनः

कृषि क्षेत्रसँग सम्बन्धित आधारभूत सूचकहरू

सूचक	एकाइ	गत वर्ष सम्मको उपलब्धि	०८१/०८२ को प्रक्षेपण
कृषिमा आधुनिक यान्त्रिकरणलाई अवलम्बन कृषक	प्रतिशत	१५	१७
व्यावसायिक कृषि फर्म	सङ्ख्या	१५	२०
आधुनिक कृषि प्रणालीमा दक्षता हासिल	प्रतिशत	१२	१५

गरेका कृषक			
खाद्यान्न उत्पादन वृद्धिदर	प्रतिशत	५	८
माटोको गुणस्तर परीक्षण गराउने घरधुरी	सङ्ख्या	१००	१५०
पकेट क्षेत्र निर्धारण	सङ्ख्या	१०	१५
कृषक समूहमा आबद्ध	सङ्ख्या	११००	१४००
सिंचित क्षेत्रफल	हेक्टर	५७४	५८०

च) पशुपंक्षी विकास

पशुपंक्षी विकास क्षेत्रसँग सम्बन्धित आधारभूत सूचकहरू देहाय अनुसार छन्:

पशुपक्षी विकास क्षेत्रसँग सम्बन्धित आधारभूत सूचकहरू

सूचक	एकाइ	गत वर्ष सम्मको उपलब्धि	०८१/०८२ को प्रक्षेपण
दैनिक सरदर दुध उत्पादन	लिटर	९०००	१२०००
डेरी उद्योग सङ्ख्या	सङ्ख्या	३	५
दुध सङ्कलन केन्द्र	सङ्ख्या	३	५
मासु उत्पादन बार्षिक	सङ्ख्या	८०००	१०००००
पशुपालक समूह	सङ्ख्या	५५	६०
गोठ सुधार भएका पशुपालक	सङ्ख्या	७००	७५०
सेक्लेड सिमेन मार्फत कृत्रिम	प्रतिशत	२५	२७
कृत्रिम गर्भाधान सेवा पुगेका कृषक घरपरिवार	प्रतिशत	२५	३०
कृतिम गर्भाधान सफलता	सङ्ख्या	३५	४०
तालिम प्राप्त पशुसेवा प्राविधिक	सङ्ख्या	१८	२२
गाईपालन फर्म	सङ्ख्या	२	५
बाख्रापालन फर्म	प्रतिशत	३०	४०
खोप लगाएका पशु चौपाया		२५०००	२७०००
खोरेत	प्रतिशत	४०००	५०००
पि वि आर	प्रतिशत	१२०००	२१५००
स्वाइन फिवर	प्रतिशत	०	०
लम्पी स्किन डिजीज	प्रतिशत	०	५००

चौरजहारी नगरपालिकाले नगर क्षेत्र भित्रबाट प्रतिदिन सरदर १९ हजार लिटर दुध उत्पादन गर्ने लक्ष्यका साथ विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आएको छ। गत वर्ष सम्म प्रतिदिन सरदर ५ हजार लिटर दुध उत्पादन भइरहेकोमा २०८१ फागुन सम्ममा दैनिक उत्पादन १२ हजार लिटर पुगेको छ।

वडा नं. ६ र १२ मा ५५ पशुपालक कृषक लाभान्वित हुने गरी गाई पकेट कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ। छुर्पी प्रवर्धन कार्यक्रम अन्तर्गत वडा नं. ३ ५२११ का १/१ वटा उद्योगहरूको प्रवर्धनका लागि अनुदान उपलब्ध गराइ प्रविधि सुधार गरिएको छ।

लम्फि स्किन डिजिजको नियन्त्रण र रोकथामका लागि हरेक वडामा १/१ जना पशु प्राविधिक परिचालन गरिएको छ। लम्फि स्किन डिजिजबाट रोगी पशुहरूलाई उपचार सेवा उपलब्ध गराउने कार्य भएको छ।

राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ को नतिजा

राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयले राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ को पालिका स्तरका प्रमुख नतिजाहरूलाई प्रकाशन गरेको छ। उक्त प्रकाशनमा कृषि क्षेत्रका प्रमुख सूचकहरूलाई देहाय अनुसार उल्लेख गरेको छ :

कृषि क्षेत्रका प्रमुख सूचकहरू

सूचक	एकाइ	परिमाण
जम्मा कृषक परिवार	सङ्ख्या	६२२०
कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल	हेक्टर	२१५८.७
जम्मा कित्ता सङ्ख्या	सङ्ख्या	२१६१८
औसत कित्ता सङ्ख्या	सङ्ख्या	३.५
सिँचाई सुविधा प्रयोग गर्ने कृषक परिवारको सङ्ख्या	सङ्ख्या	२९८७
सिंचित क्षेत्रफल	हेक्टर	५७४.९

नगर क्षेत्र भित्रका ९८.४५ प्रतिशत कृषक परिवारले आफ्नै स्वामित्वमा रहेको जमिनमा खेती गर्ने गरेका छन् । भने १.४% ले अन्य प्रकारको स्वामित्व रहेको जमिनमा खेती गर्ने गरेका छन्।

जग्गाकोस्वामित्व अनुसारका कृषक परिवार सङ्ख्या

सूचक	एकाइ	परिमाण
परिवारको हकको जग्गा मात्र कमाउने परिवार सङ्ख्या	सङ्ख्या	६१२४
परिवारको हकको जग्गा मात्र कमाएको क्षेत्रफल	हेक्टर	२१००.७
अरुको हकको जग्गा मात्र कमाउने परिवार सङ्ख्या	सङ्ख्या	०
एक भन्दा बढी प्रकारको स्वामित्वमा कमाउने परिवार सङ्ख्या	सङ्ख्या	९६
एक भन्दा बढी प्रकारको स्वामित्वमा कमाएको क्षेत्रफल	हेक्टर	५८

नगर क्षेत्र भित्र रहेको कुल खेती योग्य १६२०.९ हेक्टर जमिन मध्ये ५४.७% जमिनमा स्थायी बाली १५७४.१ हेक्टर जमिनमा अस्थायी बाली लगाएको छ भने ४६.८ हेक्टर अन्य खेती योग्य जमिन रहेको छ। अस्थायी बालीमा तरकारी र कन्दमूल बालीको प्रधानता रहेको छ भने अन्न बालीमा सबैभन्दा बढी जमिनमा मकै खेती गर्ने गरिएको छ।

कृषि चलन अनुसार जग्गाको उपयोग

कृषिले चलन गरेको जग्गाको उपयोग	एकाइ	परिमाण
जम्मा खेती योग्य जग्गा	हेक्टर	१६२०.९
अस्थायी बाली लागेको जग्गा	हेक्टर	१५७४.१

स्थायी बाली लागेको जग्गा	हेक्टर	५४.७
अन्य खेती योग्य जग्गा	हेक्टर	४६.८

कृषिले चलन गरेको जग्गाको उपयोग	एकाइ	परिमाण
कृषिले चलन गरेको जग्गाको उपयोग	हेक्टर	२१५८.७
अन्य जग्गा	संङ्ख्या	४८३.१
अस्थायी बाली लगाउने परिवार सङ्ख्या	संङ्ख्या	६१५१
स्थायी बाली लगाउने परिवार सङ्ख्या	संङ्ख्या	८००
अन्य खेती योग्य जग्गा उपयोग गर्ने परिवार सङ्ख्या	संङ्ख्या	९०९

चौरजहारी नगरपालिकामा विभिन्न बालीहरूको खेती हुँदै आएको छ। खाद्यान्न बालीमा ६०९४ परिवारले २५४६ हेक्टर, कोसे/दाल बालीमा ४२९२ परिवारले २४१ हेक्टर, र कन्दमूल बालीमा १७०७ परिवारले ४८.४ हेक्टरमा खेती गर्छन्। तेल बाली २६५६ परिवारले ९०.८ हेक्टरमा, तरकारी बाली ८४८ परिवारले २५.८ हेक्टरमा, र अन्य अस्थायी बाली १५८५ परिवारले ४९.६ हेक्टरमा खेती गर्छन्।

बालीको प्रकार	बाली लगाउने परीवार संख्या	बाली लगाएको क्षेत्रफल हेक्टर
बालीको प्रकार		
खाद्यान्न बाली	६०९४	२५४६
कोसे/दाल बाली	४२९२	२४१
कन्दमूल बाली	१७०७	४८.४
तेल बाली	२६५६	९०.८
तरकारी बाली	८४८	२५.८
अन्य अस्थायी बाली	१५८५	४९.६
खाद्यान्न बाली		
धान बाली	२८१८	५२०.३
गहुँ बाली	५९२४	११०२.६
मकै बाली	५७३८	८०१.६
कोदो बाली	९१७	३५

स्थायी बालीको रूपमा नगर क्षेत्र भित्र बगैंचा बनाई २०.६ हेक्टर जमिनमा सुन्तला खेती गरिएको छ। बगानमा ३०८५० बोट र नगर क्षेत्र भित्र अन्यत्र छरिए रहेका ३३४७ वटा सुन्तला बोट रहेका छन् । ३.१ हेक्टर जमिनमा कागती र ८.४ हेक्टर जमिनमा केरा खेती गरिएको छ।

स्थायी रूपमा लगाइएको बालीको विवरण

स्थायी बाली	कृषक परिवार सङ्ख्या	बगैंचामा रहेका बोट सङ्ख्या	छरिएर रहेका बोट सङ्ख्या
सुन्तला	८९०	३०८५०	३३४७
कागती	५३१	२८५०	१२९७
ऑप	१६३७	९२१४	४१०७
केरा	१२६०	८०६२	११९७८

अन्न बालीमा तुलनात्मक रूपमा गहुँ बालीको प्रधानता रहेको छ। कुल ५९२४ कृषक परिवारले गहुँ बाली लगाउने गरेकोमा ४९९१ कृषक परिवारले स्थानीय बीउ बिजन प्रयोग गर्ने गरेका छन्।

सूचक	एकाइ	धानबाली	मकैं बाली	गहुँ बाली
बाली लगाउने कृषक परिवार सङ्ख्या	सङ्ख्या	२८१८	५७३८	५९२४
स्थानीय बीउ बिजन प्रयोग गर्ने कृषक सङ्ख्या	सङ्ख्या	१७८५	४४४०	४९९१
उन्नत बीउ बिजन प्रयोग गर्ने	सङ्ख्या	७१९	११५५	९३२
वर्णसङ्कर बहुउ बिजन प्रयोग	सङ्ख्या	३१५	१४४	०
कीटनाशक विषादीको प्रयोग	सङ्ख्या	७०१	१७५	४७४
स्थानीय जैविक मल प्रयोग गर्ने	सङ्ख्या	७५६	३८७२	३७४५
खनिज रासायनिक मल प्रयोग	सङ्ख्या	४९३	१५४	१९७
दुवै प्रकारको मल प्रयोग गर्ने कृषक सङ्ख्या	सङ्ख्या	१५६९	१७१२	१९८२

नगर क्षेत्रभित्रका ६२२० कृषक परिवार मध्ये ५६०७ जनाले चौपाया तथा पशुपक्षी पालन गर्ने गरेका छन् । नगर क्षेत्र भित्र पाल्तु चौपायाको सङ्ख्या ४२६८२ र पक्षीको सङ्ख्या ७९२०१ रहेको छ।

पाल्तु चौपाया र पशुपंक्षीको विवरण

चौपाया/पशुपक्षी	कृषक परिवार सङ्ख्या	पाल्तु चौपाया पशुपक्षीको सङ्ख्या
गाई/गोरु	४१७७	८४९१

राँगा भैंसी	३१२५	४८८४
बाख्रा/च्याङ्ग्रा	५००९	२५९५०
भेडा/भेडी	१६९४	३३१३
सुँगुर/बङ्गुर	३०	४४
अन्य पशु	०	०
कुखुरा	४७४०	७७८८२
अन्य पक्षी	३६७	१३१९

कुल ६२२० कृषक परिवार मध्ये १४ कृषक परिवारले थप कामदार प्रयोग गर्ने गरेका छन् । स्थायी कामदार १४ कृषक परिवारले अस्थायी कामदार ५८८ कृषक परिवारले कामदार लगाउने गरेका छन् ।

कृषि कार्यमा प्रयोग हुने कामदारको सङ्ख्या

कामदारको प्रकार	कामदार प्रयोग गर्ने	कामदार सङ्ख्या		
	कृषक संख्या	पुरुष	महिला	जम्मा
स्थायी कामदार	१४	१४	०	१४
अस्थायी कामदार	५८८	३१२५	३३२८	६४५३
पर्ममा लगाएका कामदार	२५८४	१०८०४	१५३८४	२६१८८
ठेक्कामा लगाएका कामदार	१४	१३७	२७४	४११

नगर क्षेत्र भित्रका कृषक परिवार मध्ये १९५ जनाले कृषि ऋण लिएका छन् भने ५५ जनाले सरकारी अनुदान प्राप्त गरेका छन् । कृषि ऋण तथा थप ऋण आवश्यक पर्ने कृषक परिवारको सङ्ख्या २७८८ रहेको छ। ६९ कृषि परिवारले कृषि क्रियाकलापका लागि बिमा गरेका गरेका छन् ।

कृषि ऋण बिमा तथा अनुदान प्राप्त गर्ने कृषक परिवार

सूचक	एकाइ	परिमाण
जम्मा कृषक परिवार	सङ्ख्या	६२२०
कृषि ऋण लिएका परिवार सङ्ख्या	सङ्ख्या	१९५
कृषि ऋण थप ऋण आवश्यकता उल्लेख गर्ने कृषक परिवार सङ्ख्या	सङ्ख्या	२७८८
कृषि क्रियाकलापको लागि बिमा गरेका	सङ्ख्या	६९
कृषि कार्यका लागि सरकारी अनुदान प्राप्त गरेका कृषक	सङ्ख्या	५५

२९९१ कृषक परिवारलाई जलवायु परिवर्तनको बारेका जानकारी रहेको र २९२० कृषक परिवारले कृषि कार्यमा जलवायु परिवर्तनको प्रभाव महसुस गरेका छन्। किसानहरूले कृषि गणना २०७८ मा जलवायु परिवर्तनको प्रभाव देहाय अनुसार उल्लेख गरेका छन् :

कृषि कार्यमा जलवायु परिवर्तनले पुर्याएको प्रभाव

सूचक	सूचक	परिमाण
जम्मा कृषक	परिवार सङ्ख्या	६२२०
जलवायु परिवर्तन बारे थाहा पाउने कृषक परिवार	परिवार सङ्ख्या	२९९१
कृषि कार्यमा जलवायु परिवर्तनले पुर्याएको प्रभाव उल्लेख	परिवार सङ्ख्या	२९२०
उत्पादनमा कमी	परिवार सङ्ख्या	२६७०
उत्पादनमा वृद्धि फल/फसलक	परिवार सङ्ख्या	९२८
आकारमा परिवर्तन	परिवार सङ्ख्या	१४९६
स्वादमा परिवर्तन	परिवार सङ्ख्या	१९३०
बाली लगाउने समयमा फरक	परिवार सङ्ख्या	२१२०
धेरै वा कम वर्षा	परिवार सङ्ख्या	१३६२
रोग/किराको प्रकोपमा वृद्धि	परिवार सङ्ख्या	१९५८
ब्रिडिङ समयमा परिवर्तन	परिवार सङ्ख्या	६८
प्रजातिको लोप/उत्थान	परिवार सङ्ख्या	१४४
अन्य	परिवार सङ्ख्या	०

कृषि कार्यबाट उत्पादन भएको फोहोर मध्ये ११३५ कृषक परिवारले गाडेर ४९३० ले जलाएर २९६० परिवारले कम्पोष्ट बनाएर २१४३ परिवारले इन्धनको रूपमा प्रयोग गरेर र बाँकीले अन्य तरिकाले व्यवस्थापन गर्ने गरेका छन् ।

कृषि चलनबाट निस्किएको फोहोर व्यवस्थापन गर्ने परिवार सङ्ख्या

सूचक	एकाई	परिमाण
जम्मा कृषक परिवार	परिवार सङ्ख्या	६२२०
गाडेर	परिवार सङ्ख्या	११३५
जलाएर	परिवार सङ्ख्या	४९३०
फोहोर व्यवस्थापकलाई पठाएर	परिवार सङ्ख्या	२६७
कम्पोस्ट बनाएर	परिवार सङ्ख्या	२९६०
इन्धनको रूपमा प्रयोग गरेर	परिवार सङ्ख्या	२१४३
अन्य तरिकाले व्यवस्थापन गरेर	परिवार सङ्ख्या	१००१
कुनै व्यवस्थापन नगरेको	परिवार सङ्ख्या	४८

कृषि गतिविधिहरूमा बिताउने समयको अनुसार लैङ्गिक आधारमा असमानता देखिन्छ । तालिम तथा प्रशिक्षण कार्यक्रमहरूमा पुरुषको अनुपात बढी रहेको छ भने कृषि कार्यसँग सम्बन्धित निर्णय प्रक्रियाहरूमा तुलनात्मक रूपमा सन्तुलित रहेको छ।

क्रियाकलाप (तालिम निर्णय र कृषि क्रियाकलाप) मा लिङ्ग अनुसार सरदर दिएको समय

सूचक	एकाइ	पुरुष	महिला
औपचारिक कृषि तालिम लिएका परिवारको जनसङ्ख्या	संख्या	१०८४	९७१
कृषि कार्य सम्बन्धी निर्णयमा सहभागिता जनाउने कृषक परिवारको जनसङ्ख्या	संख्या	७४४९	७८०९
कम (८४०%)	संख्या	३०५६	२०५१
करिब आधा (४०%-५९%)	संख्या	२०४८	१६०६
धेरै (६०८-९९%)	संख्या	१९४०	३१६४
सबै (१००%)	संख्या	२७६६	३७२९
समय नै नदिएको	संख्या	१२३९	१०२७

कुल ६६२० कृषक परिवारको सर्वेक्षणमा ५४१४ परिवारमा परिवार मूली स्वयम् मुख्य कृषक रहेको देखिन्छ । ६१७९ कृषक परिवार एक-चलन र ४१ परिवार बहु-चलन रहेको छ।

कृषि चलनमा परिवार मूली र कृषि चलनको स्थिति

सूचक	एकाइ	परिमाण
जम्मा कृष परिवावर सङख्या	परिवार सङख्या	६२२०
मुख्य कृषक परिवार मूली आफै रहेको	परिवार सङख्या	५४१४
अन्य व्यक्ति परिवार मुली रहेको	परिवार सङख्या	८०६
एक-चलन परिवार	परिवार सङख्या	६१७९
बहु-चलन परिवार	परिवार सङख्या	४१
साझा-चलन परिवार	परिवार सङख्या	०

कुल कृषक परिवार मध्ये ४१ परिवारको मुख्यतया तरकारी बाली खेती गर्छन् भने खाद्य बाली लगाउने कृषक परिवार राङ्ख्या ६०९७ रहेको छ भने ५५ कृषक परिवार पशुपालनमा केन्द्रित रहेका छन्।

प्रमुख उत्पादन अनुसार कृषक परिवार सख्या

सूचक	एकाइ	परिमाण
जम्मा कृषक परिवावर सङख्या	परिवार सङख्या	६२२०
खाद्यान्न बाली	परिवार सङख्या	६०९७

तरकारी वाली	परिवार सङख्या	४१
फलफूल बाली	परिवार सङख्या	०
नगदे बाली	परिवार सङख्या	०
पशुपालन	परिवार सङख्या	५५
अन्य	परिवार सङख्या	२७

कुल कृषक परिवार मध्ये ५१७९ परिवारले आफ्नो उत्पादन घरायसी उपभोगना खर्च गर्छन्। १०४१ परिवारले घरायसी उन्भोगबाट बचत गरी केही मात्रामा बिक्री गर्छन् ।

कृषि उत्पादनको मुख्य प्रयोग अनुसार कृषक परिवार सङ्ख्या

सूचक	एकाइ	परिमाण
जम्मा कृषक परिवावर सङख्या	परिवार सङख्या	६२२०
सवै घरायसी उपयोग	परिवार सङख्या	५१७९
मुख्य घरायसी उपभोग र के बिक्री	परिवार सङख्या	१०४१
मुख्य बिक्री र केही घरायसी उपभोग	परिवार सङख्या	०
सवै विक्री	परिवार सङख्या	०

कुल कृषक परिवार मध्ये ४७३६ प्रतिशत परिवारको आम्दानीको मुख्य स्रोत कृषि रहेको छ। आफ्नो उत्पादनले वर्षभरि खान नपुर्याउने परिवार ३६२६ परिवार रहेको छ। आफ्नो उत्पादनले १६३२ कृषक परिवारलाई १ देखि ३ महिना १७९४ परिवारलाई ४ देखि ६ महिना १२९ परिवारलाई ७ देखि ९ महिना ७१ परिवारलाई १० देखि १२ महिनासम्म खान पुग्ने कृषि गणना २०७८ को नतिजाले देखाएको छ।

आफ्नो उत्पादनले परिवारलाई खान पुग्ने अवधिका आधारमा परिवार सङ्ख्या

सूचक	एकाइ	परिमाण
जम्मा कृषक परिवावर सङख्या	परिवार सङख्या	६२२०
आम्दानीको मुख्य स्रोत कृषि भएका परिवार	परिवार सङख्या	४७३६
आम्दानीको मुख्य स्रोत कृषि नभएका नपरिवार	परिवार सङख्या	१४८४
कृषि उत्पादनबाट भएको आम्दानीले मात्र वर्षभरी परिवारलाई खान नपुग्ने कृषक परिवार सङ्ख्या	परिवार सङख्या	३६२६
आफ्नो उत्पादनले १ देखी ३ महिना खान पुग्ने	परिवार सङख्या	१६३२
आफ्नो उत्पादनले ४ खेती ६ महिना खान पुग्ने	परिवार सङख्या	१७९४
आफ्नो उत्पादनले ७ खेती ९ महिना खान पुग्ने	परिवार सङख्या	१२९
आफ्नो उत्पादनले १० खेती १२ महिना खान पुग्ने	परिवार सङख्या	७१

क) सिंचाइको अवस्था

चौरजहारी नगरपालिकामा नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारको सहयोगमा सिँचाइ कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ।

सिँचाइ क्षेत्रको आधारमा सूचकहरु

सूचक	एकाइ	गत वर्षको उपलब्धी	चालु वर्षको लक्ष्य
कुल खेती योग्य भूमिमध्ये वर्षभरि सिँचाइ सुविधा उपब्ध भुमी	हेक्टर	५७४	५८०
बाह्रै महिना सञ्चालनमा रहेका सिँचाइ आयोजना	संख्या	५	७
सिञ्चित क्षेत्रभित्र बाली सघन्ता	वटा	३	३

सिंचित क्षेत्र भित्र वालि सघन्ताको प्रतिशत गत वर्ष सम्म १५ प्रतिशत रहेकोमा हाल २० प्रतिशत पुगेको छ।

ख) भू-उपयोग

नगरपालिकाले नगरको भूमि मध्ये बर्गिकरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

भूमिको उपभोगको आभास्था क्षेत्रगत वर्गीकरण

सि.नं.	विवरण	क्षेत्रफल वर्ग कि.मी
१	कृषि क्षेत्र	६००९.८४
२	वन तथा चरण क्षेत्र	४००३.९२
३	झाडी बुट्यानले ढाकेको	२४२.२८
४	पानीले ढाकेको	७४.६१
५	घाँसे मैदान	९१.९८
६	नाँगा पाखा	१.८

ग) बजार केन्द्रहरु

नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका मुख्य बजारहरू निम्न छन्।

वजारको विवरणः

क्र.सं.	वजारको नाम	वडा नं.
१	खोलागाउँ चौफा	११
२	चौरजहारी	१,२, ३

घ) पर्यटन सम्बन्धी

पर्यटकीय गन्तव्यहरू: चौरजहारी नगरपालिकाका प्रत्येक वडामा विविध पर्यटकीय स्थलहरू रहेका छन्, जसले स्थानीय समुदायलाई आर्थिक लाभ, रोजगार सिर्जना, र स्थानीय उपजको बजारीकरणमा सहयोग पुर्याउँछन्।

पर्यटकीय स्थल र सामुदायिक लाभको क्षेत्र

वडा नं.	पर्यटकीय स्थलको नाम	टोल वस्तीको नाम	समुदायको लाभको क्षेत्र
०२	विजयश्वरी मन्दिर	विजयश्वरी डाँडा	धार्मिक
०४	मालिका	मालिकाडाँडा	धार्मिक क्षेत्रबाट आयआर्जन
१४	दयालेख	लिउरेबारी	धार्मिक तथा व्यापारिकलाभ

नगरपालिका भित्र सञ्चालित होटल रेष्टुरेण्टहरुले पर्यटकहरुलाई सेवा उपलब्ध गराइ रहेका छन्।

पर्यटनको अभिलेख तथा सूचना तथ्याङ्क नभएपनि पर्यटकहरूको आगमन कार्य यस पालिकामा हुने गर्दछ।

ङ) सहकारी

नगर क्षेत्रभित्र २० वटा जम्मा सहकारी संस्थाहरु क्रियाशिल रहेका छन्।

क्र.सं.	सहकारी संस्थाको नाम	सदस्य संख्या		
		महिला	पुरुष	जम्मा
१	श्री समशितोष्ण उन्नत तरकारी वीउ उत्पादन सहकारी संस्था लि.	२३४	१५४	३८८
२	श्री शिवगुफा साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	४५४	४३	४९७
३	श्री विजयश्वरी उन्नत तरकारी विउ उत्पादन सहकारी संस्था लि.	१५	४५	६०
४	श्री लालीगुराँस बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	३५२	१५२	५०४
५	श्री राधाकृष्ण बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	१९५	२२०	४१५
६	श्री पुस्पाञ्जली महिला बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	११९	०	११९

७	श्री चौरजहारी महिला कृषि सहकारी संस्था लि.	६१५	०	६१५
८	श्री चौरजहारी साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	६३६	३८	६७४
९	श्री जहारीखोला बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	३३४	३४७	६८१
१०	श्री इन्द्रेणी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	१५	३५	५०
११	श्री नयाँ अभियान कृषि सहकारी संस्था लि.	१५	१८	३३
१२	श्री चौरजहारी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	१७४	१८७	३६१
१३	श्री आशा बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	१८	१२	
१४	श्री उत्कृष्ठ महिला बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	२६५	०	२६५
१५	श्री न्यू मालिका कृषि सहकारी संस्था लि.	१५	२४	३९
१६	श्री विहानी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	३२५	२४१	५६६
१७	श्री विजयश्वरी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	८५	१७४	२५९
१८	श्री द्वन्द्व प्रभावित समाज विकास बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	३८	३०	६८
१९	श्री खोलागाउँ साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	४३८	१०	४४८
२०	श्री सुनौलो कृषि सहकारी संस्था लि.			

नगर क्षेत्रभित्र संचालित सहकारी संस्थाहरुले १७ पुरुष र ५ महिला गरी २२ जनालाई रोजगारी प्रदान गरेको छ। गत आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को तथ्याङ्क अनुसार सहकारी संस्थाहरुको कुल शेयर पुँजी, लगानीको अवस्था देहायअनुसार रहेको छ।

क्र.सं.	सहकारी संस्थाको नाम	सदस्य संख्या			पछिल्लो आ.व.२०८०/०८१ को वित्तिय विवरण		
		महिला	पुरुष	जम्मा	शेयर पूँजी	बचत संकलन	ऋण लगानी
१	श्री समशितोष्ण उन्नत तरकारी वीउ उत्पादन सहकारी संस्था लि.	२३४	१५४	३८८	९४०३००	२०२५८५८	४०६८२२०
२	श्री शिवगुफा साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	४५४	४३	४९७	१६३६५००	५२३७०४७.	९०५०५६३
३	श्री विजयश्वरी उन्नत तरकारी विउ उत्पादन सहकारी संस्था लि.	१५	४५	६०	६००००	१०००००	२७०००
४	श्री लालीगुराँस बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	३५२	१५२	५०४	१५०००००	१२७३५३५	३३१९७२२
५	श्री राधाकृष्ण बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	१९५	२२०	४१५	१८४६४००	१०६६७९५	३७८०२७३
६	श्री पुस्पाञ्जली महिला बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	११९	०	११९	८५७००	५४०००	१४०५०००
७	श्री चौरजहारी महिला कृषि	६१५	०	६१५	११७४००८१	९३६५५०	२१४५७९३

	सहकारी संस्था लि.						
८	श्री चौरजहारी साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	६३६	३८	६७४	२८८०७००	१३६७०९३६.	१७२६५१२२
९	श्री जहारीखोला बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	३३४	३४७	६८१	२४०२९००	१६५४९२६	३११२२३५
१०	श्री इन्द्रेणी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	१५	३५	५०	१६१४२००	८१३९२०९	४७८५६१६
११	श्री नयाँ अभियान कृषि सहकारी संस्था लि.	१५	१८	३३	५६६००	५०००	०
१२	श्री चौरजहारी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	१७४	१८७	३६१	२२९८८००	२३०६४७०	४७१६९२०
१३	श्री आशा बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	१८	१२		३५०००	३५०००	३५०००
१४	श्री उत्कृष्ठ महिला बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	२६५	०	२६५	४८००००	२०००००	२५०००००
१५	श्री न्यू मालिका कृषि सहकारी संस्था लि.	१५	२४	३९	३००००	०	०

१६	श्री विहानी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	३२५	२४१	५६६	२६५२९००	३८७९५७१	९५९१७३३
१७	श्री विजयश्वरी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	८५	१७४	२५९	१६८४४००	३५६८२६९	४१६०६२३
१८	श्री द्वन्द्व प्रभावित समाज विकास बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	३८	३०	६८	११२७०००	६८०००	८७१०००
१९	श्री खोलागाउँ साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	४३८	१०	४४८	६४५०००	२३६१०००	२४५२०००
२०	श्री सुनौलो कृषि सहकारी संस्था लि.						
		४३८२	१७५०	६१०२	३४५१६४८१.०	४७६८२१६६.०	७४७८६८२०

सहकारी गतिविधिलाई विश्वसनीय र पारदर्शी तुल्याउन एवम एकीकृत तथ्याङ्को लागि कास गरिएको अनलाइन प्रविधिमा आधारित सहकारी तथा गरिवी सूचक ब्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) मा १३ वटा सहकारी संस्थाहरुलाई आवद्ध गरिएको छ।

च) आर्थिक क्षेत्रका चुनौतिहरु

वित्तीय स्रोतको अभाव : नगरपालिकाको अधिकांश योजना र कार्यक्रमहरु आर्थिक स्रोतको अभावका कारण प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन हुन सकेका छैनन । कर संकलन र आन्तरिक राजश्व अशुलीमा पनि विभिन्न बाधा र चुनौतिहरु छन, जसका कारण आवश्यक विकास योजनाहरु कार्यान्वयन गर्न कठिनाई हुन्छ ।

अविकसित पूर्वाधार : यातायात, विद्युत, स्वास्थ्य, शिक्षा र अन्य आधारभूत पूर्वाधारको अभावले नगपालिकाको आर्थिक विकासलाई अवरोध पुऱ्याएको छ। ग्रामिण क्षेत्रहरुमा विशेष गरी सडक र यातायातको सुविधा कमजोर रहेको छ। जसका कारण उत्पादन र सेवा वितरणमा समस्या उत्पन्न भएको छ।

सक्षम जनशक्तिको अभाव : नगरपालिकामा आवश्यक मात्रामा दक्ष र योग्य जनशक्ति उपलब्ध नहुँदा योजनाहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा कठिनाई हुनसक्छ । नविन प्रविधिको उपयोग गर्न कर्मचारीको क्षमता विकासमा विशेष ध्यान पुऱ्याउन जरुरी छ। दक्ष कर्मचारीको अभावले प्रशासनिक कामकारवाहीमा ढिलासुस्ति हुने गर्दछ।

प्राकृतिक प्रकोप : चौरजहरी नगरपालिकामा विभिन्न प्राकृतिक प्रकोपहरु बाढी, पहिरो, भुकम्प, हावाहुरी, आगलागी, चटयाङ जोखिममा रहेको क्षेत्र हो । यी प्रकोपहरुले नगरपालिकाको आर्थिक गतिविधिलाई प्रभावित पार्ने गर्छन र आर्थिक क्षति पुऱ्याउँछन्।

व्यापारिक गतिविधिमा कमी : स्थानीय व्यवसायीहरुलाई आवश्यक सहजीकरण र सहयोगको अभावले गर्दा व्यापारिक गतिविधिमा वृद्धि हुन सकेको छैन साथै बजार पहुँमा कमीका कारण स्थानीय उत्पादित वस्तुहरुको बजारीकरणमा समस्या उत्पन्न भएको छ।

सहकारी र निजी क्षेत्रको सहभागिता कमी : सहकारी र निजी क्षेत्रको अपेक्षित सहभागिता नहुँदा आर्थिक विकासमा गति प्राप्त गर्न कठिनाइ हुँदै आएको छ। सहकारीहरु र निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन र सहयोग पुऱ्याउने नीतिहरुको अभावले गर्दा उनीहरुको योगदान न्युन रहेको छ।
नगरपालिकाको समग्र आर्थिक विकासलाई टेवा पुर्याउन यी चुनौतिहरुलाई सम्बोधन गर्दै प्रभावकारी योजनाहरु निर्माण गरी कार्यान्वयनमा जोड दिनु आवश्यक छ।

स्वास्थ्य

स्वास्थ्य क्षेत्रमा हासिल गरेका उपलब्धिहरू र मापन गरिएका सूचकहरू तपसिल बमोजिम छन्

स्वास्थ्य क्षेत्रका आधारभूत सूचकहरू

क्र.स.	पूर्ण खोप प्राप्त गर्ने लक्षित वर्गका बालबालिका	प्रतिशत/संख्या	गत आ.व.को वास्तविक उपलब्धि	चालु आ.व. फागुन को उपलब्धी
१	दुई वर्ष मुनिका कम तौल भएका बालबालिका सङ्ख्या	संख्या	०.९	०.३
२	पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाको स्वास प्रस्वास रोगको सङ्क्रमण दर	प्रतिहजार	११०१	१०२९
३	पाँच वर्षमुनिका बालबालिकामा निमोनिया सङ्क्रमण दर	प्रतिहजार	७६.८	७७.३
४	पाँच बर्ष मुनिका बालबालिकामा झाडा पखाला सङ्क्रमण दर	प्रतिहजार	४६१	४१८.६
५	परिवार नियोजन आधुनिक साधन प्रयोगकर्ता दर	प्रतिशत	१९.५	२१.८५
६	प्रोटोकल अनुसार ४ पटकको	प्रतिशत	१३४.७	१३६.३

	गर्भवती जाँच गर्ने महिलाहरू			
७	गर्भवती अवस्थामा १८० चक्की आइरन चक्की खाने महिलाहरू	प्रतिशत	१२७.३	१४५.९
८	सुत्केरी पछिको ४५ दिन सम्म आइरन चक्की खाने महिलाहरू	प्रतिशत	९९.४	१००
९	प्रोटोकल अनुसार ४ पटकको सुत्केरी जाँच गर्ने महिलाहरू	प्रतिशत	५२.३	५२.९
१०	घरमै सुत्केरी हुने महिलाहरूको सङ्ख्या	प्रतिशत	३	२
११	Penta भ्याक्सिनको तीन मात्रा लगाउने बच्चाहरूको सङ्ख्या	प्रतिशत	८४.४	९१.९
१२	राष्ट्रिय खोप तालिका अनुसार सबै खोपद्वारा समेटिएका बालबालिका सङ्ख्या	प्रतिशत	९२.६६	
१३	गर्भवती महिलाहरूले TD२ and TD २+ खोप लगाउँन महिलाहरूको सङ्ख्या	प्रतिशत	६७.६	१०६.७
१४	क्षयरोग सङ्क्रमण दर (प्रति लाखमा) (Incidence Rate)	प्रतिलाख	४६.३	७८.८

नगरपालिका भित्र रहेका स्वास्थ्य संस्थाको सेवा प्रवन्धको अवस्था देहाय अनुसार रहेको छ।

सरकारी स्वास्थ्य संस्थाको सेवा प्रबन्ध सम्बन्धी विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	शैयास ङ्ख्या	प्रसूति सेवा	ल्याव	उपलब्ध संवा तथा सुविधा				रक्त सञ्चार सेवा	कोभिड बेड	जम्मा कार्यरत कर्मचारी स ङ्ख्या
				गाउँघर क्लिनिक	एक्स-रे सेवा	परिवार नियोजन	खोप सेवा विप्लनिक			
आ.स्वा.से.के. चौ.न.पा.-१						✓				३
आ.स्वा.से.के. चौ.न.पा.-२						✓	✓			३
आ.स्वा.से.के. चौ.न.पा.-३						✓	✓			३
आ.स्वा.से.के. चौ.न.पा.-४						✓				३
विजयश्वरी स्वास्थ्य चौका चौ.न.पा.-५						✓	✓			५

पूर्तिमकाँडा स्वास्थ्य चौका चौ.न.पा.-६						✓				४
कोटजहारी प्रा.स्वा.के. चौ.न.पा.-७		✓	✓		✓	✓	✓		✓	११
आ.स्वा.से.के. चौ.न.पा.-८						✓	✓			३
आ.स्वा.से.के. चौ.न.पा.-९						✓	✓			३
सहिद स्मृती नगर अस्पताल चौ.न.पा.१०	५ सया	✓	✓			✓	✓		✓	२२
खोलागाँउ स्वास्थ्य चौका चौ.न.पा.-११						✓	✓			४
आ.स्वा.से.के. चौ.न.पा.-१२						✓				२
आ.स्वा.से.के. चौ.न.पा.-१३						✓	✓			३
नुवाकोट स्वास्थ्य चौका चौ.न.पा.-१४		✓				✓	✓			७
शहरी स्वास्थ्य सेवा केन्द्र तिमिले चौ.न.पा.- १४						✓	✓			२
एच.डि.सि.एस. चौरजहारी अस्पताल चौ.न.पा.-१	५० बेड	✓	✓			✓	✓	✓	✓	१२५

नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुको सङ्ख्यात्मक विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

स्वास्थ्य संस्थाको किसिम	**सङ्ख्या**		**कैफियत**
	सरकारी	**नीजी**	
अस्पताल	१	१	
प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	१	०	
स्वास्थ्य चौकी	४	०	
आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र	८	०	
गाउँघर क्लिनिक	३	०	
खोप केन्द्र	१५	१	
हेल्थ डेक्स	०	०	
सहरी स्वास्थ्य केन्द्र	१	०	
बर्थिङ सेण्टर	३	१	
पोली क्लिनिक	०	०	
औषधी पसल	०	५	

आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	१	०	
नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र	०	०	

स्वास्थ्य संस्थाहरूको सङ्ख्यात्मक विवरण

क) क्षेत्रमा कार्यरत सरकारी जनशक्ति

नगरपालिका भित्र स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत सरकारी जनशक्तिको विवरण देहाय अनुसार रहेको छ।

स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत सरकारी जनशक्ति

विवरण	दरबन्दी	पदपूर्ति	रिक्त	कैफियत
चिकित्सक	२	१	१	
नर्सिङ	१३	११	२	
पारामेडिक्स	१८	१८	०	
प्रयोगशालाकर्मी	१	२	०	
महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका	३८	३८	०	

सहिद स्मृती नगर अस्पताल स्थापना भए सँगै अस्पतालको सेवा प्राप्त गर्ने लाभान्वित सङ्ख्यामा वृद्धि भएको छ। अस्पतालमा विशेषज्ञ सेवा उपलब्ध नभएका कारण रिफरल आउटको सङ्ख्या समेत उल्लेख्य देखिएको छ।

ख) अस्पतालको सेवाबाट लाभान्वित

		२०७९/०८०	२०८०/०८१	२०८१/०८२
अन्तरंग (पटक)	सहिद स्मृती नगर अस्पताल	४९३	३२९	२८१
बहिरंग (पटक)	सहिद स्मृती नगर अस्पताल	११६३८	१३६११	१४६७९
आकस्मिक (पटक)	सहिद स्मृती नगर अस्पताल	४८७	२१५	१२०
रिफरल सेवा	सहिद स्मृती नगर अस्पताल	५७२	७१७	४२०

ग) खोप सेवा

खोपको किसिम अनुसार खोप सेवाको विगत तीन वर्षको कभरेज देहाय अनुसार रहेको छ।

खोप कभरेजको अवस्था

Vaccine	२०७९/०८०	२०८०/०८१	२०८१/०८२

BCG	१२०.४	८७.९	१०२.८
DPT-HepB-Hib१	११५.९	८५.८	९१.३
DPT-HepB-Hib३	१०९.५	८४.४	९१.९
Measles/Rubella १	१०९.२	८४.२	७९.४
JE	१०२.४	९७.१	८९.९
Measles/Rubella २	११०.९	९२.७	९०.९
TCV	१११.६	९२.८	९०.९
Fully immunized (NIP schedule)	११०.९	९२.७	८७
Pregnant women (TD completed dose)	१२५.८	६७.६	१०६.७
Pregnant women (TD२)	५०.३	२८.१	४०.३
Pregnant women (TD२+)	७५.५	३९.६	६३.४
Rota vaccine १	११३.५	८५.९	९०.७
Rota vaccine २	११४.४	८७	९५.१
OPV १	११५.८	८५.८८	९१.१
OPV ३	१०९.३	८४.६	९१.७
FIPV १	९७.६	८४.१	९२.३
FIPV २	६३.७	८४.७	७९.४
PCV १	११५.१	८५.९	८९.९
PCV ३	१०८.८	८५.१	७९.२

घ) मातृ तथा नवजात शिशु

विगत ३ वर्षको अवधिको गर्भवती र सुत्केरी महिलाको स्वास्थ्यमा पहुँचको अवस्थाको विश्लेषण कम्तिमा एक प्रसवपूर्व हेरचाह (ए.न.सी.) जाँच गराउने गर्भवती महिलाहरूको प्रतिशतमा प्रारम्भिक वृद्धि भएको । घरमै बच्चा जन्माउने र मिसोप्रोस्टोल प्रयोग गर्ने गर्भवती महिलाको प्रतिशतमा उल्लेख्य कमी आएको छ। सुत्केरी भएको २४ घन्टा भित्रमा प्रसवपछिको हेरचाह सुरुमा बढेको देखिए पनि पछिल्लो वर्षमा ह्रास आएको छ। प्रोटोकल अनुसार प्रसवपछिको जाँच गराउने महिलाको प्रतिशत र गर्भावस्थामा आइरन फोलिक एसिडको सप्लिमेन्ट लिने प्रतिशतमा सुधार आएको छ। कम तौल र पूर्व जन्मको बढ्दो दर चिन्ताका विषय हुन्। दक्ष स्वास्थ्यकर्मीको उपस्थितिमा संस्थागत सुत्केरी र जन्मको प्रतिशतमा बृद्धि आएको छ। समग्रमा, केही क्षेत्रहरूमा सुधार देखिए पनि, मातृ र नवजात शिशु स्वास्थ्य सेवा वितरणसँग सम्बन्धित चुनौतीहरू सम्बोधन गर्न निरन्तर प्रयासहरू आवश्यक देखिन्छ।

मातृ तथा नवजात शिशुसँग सम्बन्धित सूचकहरू

Indicator	२०७९/०८०	२०८०/०८१	२०८१/०८२
% of pregnant women who had at least one ANC checkup	१५१.८	२२८.७	२६४.३

% of normal vaginal deliveries among reported deliveries	८६.१	८२.९	७९.८
% of pregnant women who gave birth at home and used misoprostol	०	१६.७	१००
% of women who received a PNC within २४ hours of delivery	२०५.८	१४१.६	१६०.५
% of women who had four postnatal check-ups as per protocol	३७.३	५२.३	५२.९
% of postpartum mothers receiving two PNC home visits	३९.३	४४.२	५०.१
% of postpartum mothers who received ४५ days' supply of iron folic acid supplement	१००.३	९९.४	१०१.७
% of pregnant women who had at least eight ANC visits as per protocol	७१.४	१०८.४	१२६.९
% of women who received a १८०-day supply of Iron Folic Acid during pregnancy	१५२.५	१२७.३	१४५.९
% of newboms with low birth weight (-२.५KG)	८.७	१०.१	१२.२
% of preterm birth	३	३.५	५.२
% of neonates with birth asphyxia	१.६	०.८	३.३
% of newboms who had CHX applied immediately after birth	९९.९	९९.७	८६.६
% of pregnant women who received anthelminthics	१७३.८	२००	१६१.९
% of neonates who received four checkups as per PNC protocol	३७.३	५२.३	५२.९
% of still births	३.२	१.९	२.४
% of women who received contraceptives after abortion	०	१००	०
Percentage of women who had first ANC checkup as per protocol	१३५.९	१८६.६	१६०.९
% of women who received १८० calcium tablets during pregnancy	११०.४	९१.३	११६.७
% of institutional deliveries	२०५.७	१४१.९	१५८.९
% of births attended by a skilled birth attendant (SBA trained ANMs)	१४९.७	९९.८	१३०.९
% of births attended by a skilled health personnel (SHP)	०	०.१६	०.२
% of pregnant women who had four ANC checkups as per protocol	१४९.५	१३४.७	१३६.३

ङ) स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम :

सहिद स्मृती नगर अस्पताल, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र कोटजहारी र एच.डि.सि.एस. चौरजहारी अस्पतालबाट स्वास्थ्य बीमा मार्फत विभिन्न स्वास्थ्य सेवाहरू उपलब्ध भइरहेका छन् । हाल सम्म नगरपालिकाका ५२६३ घर परिवार स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रममा आबद्ध भएका छन् अर्थात् कुल जनसङ्ख्याको ९४.२ प्रतिशत नगरवासीले बीमा सुविधा प्राप्त गरेका छन् । गत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा विपन्न नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिका परिवार तथा एकल महिला समेत परिवारको स्वास्थ्य बिमाको लागि नगरपालिकाले १२३१ घरपरिवारको लागि रू ४३०८५००/-

प्रिमियम रकम भुक्तानी गरेको छ र आ.व. २०८१/०८२ मा पनि नगरपालिकाले १२३१ घरपरिवारको लागि रू ४३०८५००/- प्रिमियम रकम भुक्तानी गरेको छ।

च) परिवार नियोजन सेवा

परिवार नियोजन साधन प्रयोगकर्ता अवस्था विश्लेषण गर्दा विगत ३ वर्षको अवधिमा प्रजनन उमेरका महिलाहरू (WRA) मा गर्भनिरोधक प्रचलन दर बिस्तारै २३.६% बाट २१.८५ % सम्म घटेको छ, जसले गर्भनिरोधक प्रयोगमा घट्दो प्रवृत्तिलाई सङ्केत गर्दछ। आधुनिक गर्भनिरोधक विधिहरू प्रयोग गर्ने सुत्केरी आमाहरूको प्रतिशतमा उल्लेखनीय वृद्धि भई ०.२७% बाट ०.१२% पुगेको छ। यद्यपि, प्रजनन उमेरका महिलाहरूमा आधुनिक गर्भनिरोधक नयाँ स्वीकारकर्ताहरूको प्रतिशत २०८०/०८१ मा ११.७६% रहेकोमा २०८१/०८२ मा ११.१% छ। त्यसैगरी, चक्की र इन्जेक्टेबल जस्ता आधुनिक दुत गर्भनिरोधकहरू छनौट गर्ने नयाँ स्वीकारकर्ताहरूको अनुपात क्रमश १२.९८. १०.२३ र ९.९३ रहेको छ।

परिवार नियोजन सेवासँग सम्बन्धित सूचकहरू

Indicator	२०७९/०८०	२०८०/०८१	२०८१/०८२
Contraceptive prevalence rate (unadjusted) among women of reproductive age (WRA)	२३.६	१९.५	२१.८५
% of modern contraceptives new acceptors among WRA	१४.२	११.७६	११.१
% of postpartum mothers using a modern contraceptive method	०.२७	०.११	०.१२
Percent of modern short-acting contraceptives new acceptors among WRA (pills, injectables)	१२.९८	१०.२३	९.९३

क्षयरोग

विगत तीन वर्षको सूचकाङ्कका आधारमा क्षयरोग (TB) केस सूचना दर, उपचार परिणाम, र सम्बन्धित सूचकहरूको अवस्था देहाय अनुसार रहेको छ।

क्षयरोग सम्बन्धी सूचकहरू

Indicator	२०७९/०८०	२०८०/०८१	२०८१/०८२
Case notification rate (All forms of TB cases - New and Relapse)	६०.८	४६.३	७८.८
Case notification rate (all forms of TB cases)	६४.२	४६.३	७८.८
Loss to follow up rate (%)	०	०	०
TB Case Fatality Rate (%)	६.३	-	०
Treatment Success Rate	९३.८	१००	१०९
Slide Positivity Rate of TB	५.४	५.७	५.२
TB Cases documented as	१००	१००	८२.६

HIV Status Known (%)			
TB cases of all forms (PBC, PCD and EP) of TB cases with DST status known (%)	२६.३	०	१३

औलो कालाजार

विगत ३ वर्षको अवधिमा औलो कालाजारका लागि स्लाइड सङ्कलन र परीक्षणमा वृद्धि भए तापनि सकारात्मक मलेरियाका केसहरूको अनुपस्थितिले यस अवधिमा मलेरिया नियन्त्रणका सफल प्रयास वा यस क्षेत्रमा औलोको न्यून सङ्क्रमण भएको सङ्केत गर्छ। यी उपलब्धिहरूलाई कायम राख्न र सम्भावित पुनरुत्थान रोक्नको लागि मलेरिया निगरानी र नियन्त्रण प्रयासहरूमा निरन्तर सतर्कता आवश्यक हुन्छ।

औलो सम्बन्धी सूचकहरू

Indicator	२०७९/०८०	२०८०/०८१	२०८१/०८२
Total malaria Slide collection	९३३	४४३६	२१३८
Total malaria cases	१	०	०
Total malaria positive	१	०	०
Total malaria slide examination	९३३	४४३६	२१३८

छ) पोषण

नगरपालिकाले चौरजहारी नगरपालिकालाई पोषण मैत्री स्थानीय तह घोषणा गर्ने तयारीका साथ कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिरहेको छ। गत आर्थिक वर्षमा सबै वडाको पोषण प्रोफाइल तयार गरेको छ भने यो वर्ष वडा नं १० लाइ पोषणमैत्री वडा घोषणा गर्ने योजना गरेको छ।

विगत तीन वर्षको पोषण सुचकहरूको विश्लेषण गर्दा वृद्धि अनुगमनका लागि नयाँ दर्ता भएका बालबालिकाको प्रतिशत प्रारम्भमा उच्च रहेतापनि २०८०/८१ मा उल्लेखनीय रूपमा बढेको देखिन्छ। त्यसैगरी, ६-२३ महिनाका बालबालिका र आइरन फोलिक एसिड (आई.ए.फए.) सप्लिमेन्ट प्राप्त गर्ने किशोरकिशोरीहरूका बीचमा सूक्ष्म पोषक तत्वको पूरकको कभरेजमा कमी देखिएकोछ।

महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेवीहरू (FCHVs) द्वारा कभरेजमा वृद्धि भएको छ। ६-५९ महिना उमेरका बालबालिकाहरूमा कुपोषणको लागि स्क्रीनिंगमा उल्लेखनीय सुधारहरू देखिएका छन्। यद्यपि, वृद्धि अनुगमनका लागि दर्ता भएका बालबालिकाहरू बीचको भ्रमणको औसत सङ्ख्यामा सुधार गर्नुपर्ने अवस्था देखिएको छ।

एन्थेलमिन्थिक वितरणमा कक्षा १-१२ मा विद्यार्थीहरूको उल्लेखनीय वृद्धि देखाएको छ. ०-२३ महिना उमेरका बालबालिकाको स्तनपान गर्ने र पूरक आहार प्राप्त गर्ने, शिशुको दुध खुवाउने अभ्यासमा सुधार भएको छ। यद्यपि, ६-५९ महिनाका बालबालिकामा भिटामिन ए पूरक र एन्थेलमिन्थिक उपचारको कभरेजमा देखिएका असमानताले सेवा वितरण र पहुँचमा सम्भावित अन्तरलाई सङ्केत गरेको छ।

पोषण सँग सम्बन्धित सूचकहरू

Indicator	२०७९/०८०	२०८०/०८१	२०८१/०८२
% of children aged ०-११ months newly registered for growth monitoring	१३४.५	११२.३	१६४.४
% of children aged ६-२३ months who received ३ cycle (१८० Sachets) Baal Vita (MNP) in the last १८ months	५	१८.२	५९.६
% of adolescent girls aged १०-१९ years who received IFA supplement for १३ weeks	-	७६	९६.३
% of adolescent girls aged १०-१९ years who received IFA supplement for २६ weeks	-	७६	८४.२६
% of children aged ६-५९ months screened for malnutrition by FCHV	७३	९१.२	१०३.३
% of children aged १२-२३ months newly registered for growth monitoring	१५.९	३०.४	-
Average number of visits among children aged ०-२३ months registered for growth monitoring	१२.८	१३.५	११.९
Number of students in grade १-१२ who received anthelminthic	१५३००	१४४४९	७२५८
% of children aged ०-२३ months registered and visited for growth monitoring who were underweight	१.६	१.२	०.७
% of children below ६ months exclusively breastfed among registered for growth monitoring	९५.३	८९.८	५९.१
% of children aged ६-८ months registered for growth monitoring who received complementary food	१२५	१००	९७.२
% of children aged ६-५९ months who received vitamin A supplementation in the last six months	८४.५	९८.१	१०५.४
% of children १२-५९ months who received anthelminthic in last six months	१५५	१९२.४	१९३.९
% of children aged ६-२३ months who received at least one cycle (६० Sachets) Baal Vita (MNP)	३६.७	७५.९	७१.७
% of children aged १२-५९ months who received anthelminthic in last six months	७७.५	९६.२	९६.९
Percentage of children aged ०-२३ months registered for growth monitoring	७५.५४	७३.६	८९.८

बालरोगको एकीकृत व्यवस्थापन : २०७९/०८० देखि २०८१/०८२ सम्मको तीन वर्षको अवधिमा बाल्यकालका रोग र स्वास्थ्य व्यवस्थापन सम्बन्धी विभिन्न सूचकहरूमा उल्लेखनीय सुधार भएको छ। पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकामा झाडापखाला हुने दरमा उल्लेखनीय कमी आएको छ, जसले रोकथामका उपायहरूको सम्भावित

प्रभावकारितालाई जनाउँछ। एन्टिबायोटिक्स (एमोक्सिसिलिन) मार्फत निमोनियाको उपचार कभरेज पछिल्ला वर्षहरूमा शत प्रतिशत पुगेको छ, जसले आवश्यक औषधीहरूमा सुधारिएको पहुँचलाई सङ्केत गर्दछ।

स्वास्थ्य संस्थाहरूमा सेवा लिने तीव्र श्वासप्रश्वास सङ्क्रमण (ए.आर.आई.) भएका बालबालिकाको प्रतिशत निरन्तर बढेको छ, जसले स्वास्थ्य सेवा खोज्ने व्यवहारलाई झल्काउँछ। ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूमा ए.आर.आई. र निमोनियाको घटना दरमा उल्लेखनीय कमी आएबाट रोकथाम र व्यवस्थापन रणनीतिमा सुधार भएको सङ्केत गरेको छ।

झाडापखालाको कारण निर्जलीकरणबाट पीडित बालबालिकाको प्रतिशत र स्थानीय ब्याक्टेरिया सङ्क्रमण भएका शिशुहरूको घटना कायमै देखिन्छ। खुवाउने समस्याहरु अनुभव गर्ने नवजात शिशुहरूको प्रतिशतमा घटेको देखिएको छ। समग्रमा, बाल्यकालका रोगहरूको व्यवस्थापनमा सकारात्मक प्रवृतिहरू भए तापनि बाँकी रहेका चुनौतीहरूलाई सम्बोधन गर्न र पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूलाई व्यापक स्वास्थ्य सेवा सुनिश्चित गर्न निरन्तर प्रयासहरू आवश्यक छन्।

बालरोगको एकीकृत व्यवस्थापन सँग सम्बन्धित सूचकहरु

Indicator	२०७९/०८०	२०८०/०८१	२०८१/०८२
Diarrhoea incidence rate among children under five years	४८८.५	४६१.१	४१८.७
% of children U५ years with Pneumonia treated with antibiotics (Amoxicillin)	१००	१००	१००
% of children under five years with ARI managed at Health Facility	९९	९८.५	९९
% of multiple illness classification cases reported in IMNCI	१००	९४.५	९८.६
% of children under five years with diarrhea suffering from dehydration	११.८	१६.१	१४.३
% of infants aged ०-२ months with Local Bacterial Infection	१४.३	४	५
% of newboms (०-२ months) who had feeding problems	११.४	४.४	४
% of children under five years enrolled in IMNCI program	४५२.६	५४४.२	४९२.७
% of children under five years with diarrhea treated with zinc and ORS	१००	९६.८	८७.६
ARI incidence rate among children under five years (per १०००)	११६३.२	११०१.८	१०२९.५
Incidence of pneumonia among children under five years (per १०००)	२६०.९	७६.८	७७.३
Incidence of children under five years with ARI suffering pneumonia	२१९.६	७९.५६	७४.५

निर्दिष्ट रोगहरूको लागि जोखिमयुक्त नागरिक सहयोग कार्यक्रम अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवाहरूको लागि गत वर्ष २६ जना र चालु वर्षको फागुनसम्म १५ जनालाई सङ्घीय सरकारमार्फत उपचार सहयोगका लागि सिफारिस गरिएको छ ।

जोखिम युक्त नागरिक सहयोग कार्यक्रम अन्तर्गत सङ्घीय सरकारमा गरिएको सिफारिस सङ्ख्या

Diseases	२०८०/८१			२०८१/८२		
	Female	Male	Total	Female	Male	Total
Heart	२	१	३	२	१	३
Kidney	३	३	६	०	१	१
Cancer	६	५	११	८	२	१०
Head Injury	२	१	३	१	०	१
Spinal Injury	२	१	३	१	०	१
Parkinson's Disease	०	०	०	०	०	०
Alzheimer's Disease	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०
Total	११	१५	२६	११	४	१५

मृगौला प्रत्यारोपण गरेका, डायलाईसिस गराईरहेका, क्यान्सर रोगी,र मेरुदण्ड पक्षघातका बिरामीलाई औषधी उपचार मासिक ५ हजारको लागी गत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा ३९ जना र आ.व. २०८१ /२०८२ सम्म सेवा लिएका ४१ जना आर्थिक सहायताको लागि सिफारिस गरिएको छ।

Diseases	२०८०/८१			२०८१/८२		
	Female	Male	Total	Female	Male	Total
क्यान्सर रोग	१६	१३	२९	१६	१५	३१
मृगौला डायलाईसिस	५	१	६	४	३	७
मेरूदण्ड पक्षघात	२	२	४	२	१	३
मृगौला प्रत्यारोपण	०	०	०	०	०	०
Total	२३	१६	३९	२२	१९	४१

खेलमैदान र पूर्वाधार

युवा तथा खेलकुद क्षेत्रको अवस्था

सूचक	एकाइ	गत वर्ष सम्मको उपलब्धि	२०८० फागुन सम्मको उपलब्धि
प्रदेश/राष्ट्रिय स्तरीय प्रशिक्षण प्राप्त खेलाडी	सङ्ख्या	२५	
खेल प्रशिक्षक	सङ्ख्या	१५	

नगरमा आयोजना हुने वार्षिक खेल	सङ्ख्या	२०	
खेलमैदान	सङ्ख्या	५	
कभर्ड हल	सङ्ख्या	१	
व्यायामशाला	सङ्ख्या	१	
वार्षिक युवा स्वरोजगार तालिम	सङ्ख्या	५	

क) शिक्षा

शिक्षाको आधारभूत सूचकहरु

शिक्षा क्षेत्रका आधारभूत सूचकहरु

सूचक	इकाइ	२०७८/७९ सम्म	२०७९/८० को अवस्था	२०८० फागुन को अवस्था
साक्षरता दर (५ वर्ष माथी)	प्रतिशत	९३	९३.३	
साक्षरता दर (१५ वर्ष माथी)	प्रतिशत	९४	९४.८	
युवा साक्षरता (१५-२४)	प्रतिशत	९५	९५.८	
प्रारम्भिक वाल विकास केन्द्र/पूर्व प्रा वि भर्ना दर	प्रतिशत	९०.८	९३	
कक्षा १ को नव प्रवेशी मध्ये पूर्व प्राथमिक शिक्षा अनुभव प्रतिशत	प्रतिशत	९८.२	९९	
खुद भर्ना दर आधारभूत तह	प्रतिशत	९२	९४.२	
खुद भर्ना दर माध्यमिक तह	प्रतिशत	७५	७८	
उच्त शिक्षाको भर्ना दर	प्रतिशत	४४	५३.३	
लैंगिक समता (विद्यालय शिक्षाको भर्ना दरमा) – आधारभूत तह	समता सूचकाङ्क	०.९२	०.९४	
लैंगिक समता (विद्यालय शिक्षाको भर्ना दरमा) – माध्यमिक तह	समता सूचकाङ्क	०.८७	०.९०	
टिकाउ दर – आधारभूत तह	प्रतिशत	९२	९२.५	
टिकाउ दर – माध्यमिक तह	प्रतिशत	७९	७९.६	
विद्यालय छाड्ने दर – आधारभूत तह	प्रतिशत	७	५	
विद्यालय छाड्ने दर – माध्यमिक तह	प्रतिशत	२०	१२	
वाल कक्षा सञ्चालन गर्ने विद्यालय	सङ्ख्या	३६	३६	
समुदायमा आधारित वाल विकास केन्द्र	सङ्ख्या	३	५	
विद्यालयमा आधारित वाल विकास केन्द्र	सङ्ख्या	३६	३६	
१-३ र १-५ कक्षा सञ्चालन भएका विद्यालय सामुदायिक	सङ्ख्या	३६ ४	३६ ४	

निजी				
६-८ कक्षा सञ्चालन भएका विद्यालय सामुदायिक निजी	सङ्ख्या	१३ ३	१३ ३	
९-१० कक्षा सञ्चालन भएका विद्यालय सामुदायिक निजी	सङ्ख्या	९ २	९ २	
११-१२ कक्षा सञ्चालन भएका विद्यालय सामुदायिक निजी	सङ्ख्या	३ ०	३ ०	
उच्च शिक्षा	सङ्ख्या	२	२	
प्राविधिक/व्यवसायिक कक्षा सञ्चालन भएका विद्यालय	सङ्ख्या	१	१	
विद्यार्थी सङ्ख्या – आधारभूत तह १-५ सामुदायिक	सङ्ख्या	२६६३	३०००	
विद्यार्थी सङ्ख्या – आधारभूत तह ६-८ सामुदायिक	सङ्ख्या	१३३२	१५००	
विद्यार्थी सङ्ख्या – माध्यमिक तह ९-१२ सामुदायिक	सङ्ख्या	२०९२	२२००	
विद्यार्थी सङ्ख्या – आधारभूत तह १-५ संस्थागत	सङ्ख्या	१००२	१००२	
विद्यार्थी सङ्ख्या – आधारभूत तह ६-८ संस्थागत	सङ्ख्या	२३३	२३३	
विद्यार्थी सङ्ख्या – माध्यमिक तह ९-१२ संस्थागत	सङ्ख्या	५३	५३	
प्रति विद्यार्थी सरकारी खर्च -आधारभूत तह सामुदायिक	प्रति विद्यार्थी	४३८२२	५१०८०	
प्रति विद्यार्थी सरकारी खर्च – माध्यमिक तह सामुदायिक	प्रति विद्यार्थी	३५५९२	४३५५८	
शिक्षक विद्यार्थी अनुपात – आधारभूत तह १-५	अनुपात	१:१४.४५	१:१८	
शिक्षक विद्यार्थी अनुपात – आधारभूत तह ६-८	अनुपात	१:२४	१:३०	
शिक्षक विद्यार्थी अनुपात – माध्यमिक तह ९-१२	अनुपात	१:२८.५७	१:३५	
पेशागत तालिम प्राप्त शिक्षक- आधारभूत तह	प्रतिशत	९८.१	९९	
पेशागत तालिम प्राप्त शिक्षक – माध्यमिक तह	प्रतिशत	९७.३	९७.५	

कक्षा ५ को सिकाइ उपलब्धि औषत	प्रतिशत	६३.५४	६१	
कक्षा ५ को सिकाइ उपलब्धि नेपाली	प्रतिशत	६३.३३	६२.५७	
कक्षा ५ को सिकाइ उपलब्धि अङ्ग्रेजी	प्रतिशत	६०.९२	६१.७६	
कक्षा ५ को सिकाइ उपलब्धि गणित	प्रतिशत	५४.७२	५७.७२	
कक्षा ५ को सिकाइ उपलब्धि विज्ञान	प्रतिशत	५७.९०	६०.५५	
कक्षा ५ को सिकाइ उपलब्धि सामाजिक अध्ययन	प्रतिशत	५९.६३	६१.४९	
कक्षा ८ को सिकाई उपलब्धि – समग्र	प्रतिशत	३१	४६.३४	
कक्षा ८ को सिकाई उपलब्धि – अंग्रेजी	प्रतिशत	५७	५६	
कक्षा ८ को सिकाई उपलब्धि – गणित	प्रतिशत	३८	४३.८२	
कक्षा ८ को सिकाई उपलब्धि – विज्ञान	प्रतिशत	६३	५५	
कक्षा ८ को सिकाई उपलब्धि – नेपाली	प्रतिशत	५४	६०	
कक्षा १० को औषत सिकाइ उपलब्धि एस इ इ को	जि पि ए	२.४	२.५	
कक्षा १० को नेपाली विषयको सिकाइ उपलब्धि	जि पि ए	२.८	२.८	
कक्षा १० को अङ्ग्रेजी विषयको सिकाइ उपलब्धि	जि पि ए	२.८	२.८	
कक्षा १० गणित विषयको सिकाइ उपलब्धि	जि पि ए	१.२	१.६	
कक्षा १० को सामाजिक अध्ययन विषयको सिकाइ उपलब्धि	जि पि ए	२.४	२.८	
कक्षा १० को विज्ञान विषयको सिकाइ उपलब्धि	जि पि ए	२.४	२.४	
कक्षा १२ को औषत सिकाइ उपलब्धि	जि पि ए		२.४३	
कक्षा १२ मा अङ्ग्रेजी विषयको सिकाइ उपलब्धि	जि पि ए		२.३	
कक्षा १२ मा नेपाली विषयको सिकाइ उपलब्धि	जि पि ए		२.६	
कक्षा १२ मा सामाजिक अध्ययन विषयको सिकाइ उपलब्धि	जि पि ए		२.४	
माध्यमिक तह ९-१२ को औसत जि पि ए	जि पि ए	२.४	२.४	
एस इ इ औसत जि पि ए	जि पि ए	२.४	२.५	
माध्यमिक तहमा छात्रवृत्ति पाउने विद्यार्थी	सङ्ख्या	०	३००	
स्वच्छ पिउने पानी सुविधा भएको विद्यालय	सङ्ख्या	२५	३७	
अपाङ्ग मैत्री विद्यालय	सङ्ख्या	१०	१५	
सरसफाइ सुविधा सहितको शौचालय भएको विद्यालय	प्रतिशत	२५	३७	
इन्टरनेट सुविधा पहुँच भएको विद्यालय	प्रतिशत	२५	३७	

विद्युत पहुँच भएका विद्यालय	प्रतिशत	३०	३७	
माध्यमिक शिक्षामा प्राविधिक विषय अध्ययन गर्ने विद्यार्थीको सङ्ख्या	सङ्ख्या	१९२	२१०	
विद्यूतीय प्रणालीबाट लेखापालन गर्ने विद्यालय	सङ्ख्या	०	०	
ई-हाजिरी कार्यान्वयन गर्ने विद्यालय सामुदायिक	सङ्ख्या	२५	३७	
विद्यालय सुधार योजना तर्जुमा गरेका विद्यालय प्रतिशत	सङ्ख्या	१००	१००	
कार्य सम्पादन करार सम्झौता गर्ने विद्यालय	सङ्ख्या	३७	३७	
भौतिक सम्पत्तिको विवरण अद्यावधिक भएका विद्यालय	सङ्ख्या	३७	३७	
विज्ञान प्रयोगशाला भएका विद्यालय माध्यमिक	सङ्ख्या	७	१०	
आइ सी टी ल्याव भएका विद्यालय	सङ्ख्या	७	१२	
अनलाइन कक्षा सञ्चालन गर्ने विद्यालय	सङ्ख्या	५	१५	
धूलो रहित कक्षा कोठा भएका विद्यालय	सङ्ख्या	३१४	३१४	
स्थानीय पाठ्यक्रम लागू भएका कक्षा	कक्षाहरु	१-८	१-८	
मातृभाषामा अध्यापन गर्ने विद्यालय	सङ्ख्या	०	०	
सामुदायिक सिकाई केन्द्र	सङ्ख्या	४	४	
प्राविधिक तथा व्यवसायिक क्षेत्रमा तालिम प्राप्त जनसङ्ख्या	सङ्ख्या	१४३५	१५०५	

ख) प्रारम्भिक बाल विकास

वाल विकास केन्द्र	केन्द्र सङ्ख्या	वालवालिकाको सङ्ख्या	
		२०७९	२०८०
विद्यालयमा आधारित	३६	१०७५	१०७८
समुदायमा आधारित	५	४५	३९

ग) विज्ञान प्रविधि

नगर भित्रका वालवालिकालाई विज्ञान तथा प्रविधिको विकास र नवप्रवर्तनमा क्षमता विकास गर्दै नगरको उच्च आर्थिक वृद्धि हासिल गर्न र नगरबासीको जीवन पद्धतिलाई सरल र सहज बनाउने उद्देश्यका साथ हिमालय माध्यमिक विद्यालयमा विज्ञान विषयमा विद्यार्थी आकर्षण गर्न विज्ञान छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने कार्य प्रारम्भ भएको छ।

व्यक्तिगत घटना दर्ता

व्यक्तिगत घटना दर्ताको संक्षिप्त प्रतिवेदन																	
नेपाल सरकार																	
स्थानीय पञ्जिकाधिकारीको कार्यालय																	
चौरजहारी नगरपालिका																	
जिल्ला : रुकुम (पश्चिम भाग) गा.पा/न.पा. : चौरजहारी दर्ता मिति देखि : २०७७-०१-३० दर्ता मिति सम्म : २०८२-०३-०६																	
वडा नं.	जन्म				मृत्यु				सम्बन्ध बिच्छेद	विवाह	बसाई सरी आएको		बसाई सरी जाने		बेवारिसे	जम्मा
	पुरूष	महिला	तेश्रो लिङ्ग	जम्मा	पुरूष	महिला	तेश्रो लिङ्ग	जम्मा	जम्मा	जम्मा	दर्ता संख्या	सदस्यको संख्या	दर्ता संख्या	सदस्यको संख्या	जम्मा	
१	२२४	१६१		३८५	४६	३१		७७	७	११८	३८	८६	३७	१०२		६६२
२	१०७	७४		१८१	२७	१४		४१	३	५८	१४	४९	१७	४९		३१४
३	१९१	१४७		३३८	४३	२८		७१	६	६८	१६	५५	११	२७		५१०
४	१३३	१०७		२४०	२५	२३		४८		९६	१०	२७	२७	७६		४२१
५	१४६	१२६		२७२	३८	१९		५७	२	६६	११	३३	९	२७		४१७
६	१७७	१५१		३२८	२४	२९		५३	४	११५	९	४२	२७	७९		५३६
७	१५०	१४२		२९२	२०	१०		३०	१	७६	१७	६२	२१	५९		४३७
८	१६६	१२५		२९१	२९	२३		५२	४	८१	७	२०	२१	६२		४५६
९	१०८	९०		१९८	४२	२६		६८	१	६८	३	९	१३	५२		३५१
१०	२१६	१७६		३९२	३४	२३		५७	५	९५	४	१३	२३	६६		५७६
११	२३४	१९५		४२९	३१	१५		४६	३	९२	१५	६०	२४	७५		६०९
१२	२२४	२४४		४६८	२२	२१		४३	४	११६	८	१३	३०	१०८		६६९
१३	२४०	१९८		४३८	४३	२५		६८	२	१२३	१०	३५	२३	८०		६६४
१४	२९९	२११		५१०	४७	४५		९२	९	१३४	८	२१	३५	११७		७८८
जम्मा	२६१५	२१४७	०	४७६२	४७१	३३२	०	८०३	५१	१३०६	१७०	५२५	३१८	९७९	०	७४१०

सामाजिक सुरक्षा

सामाजिक सुरक्षालाई प्रभावकारी गराउन अन्तर-सरकार साझेदारीमा कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा रहेका छन् । जन्म दर्तालाई सहज तुल्याउन जन्म दर्ता शिविर सञ्चालन गरिएको छ। केही वडाहरूले घर दैलोबाट नै जन्म दर्ता सेवा प्रवाह गर्ने कार्य प्रारम्भ गरेका छन् ।

चालु आर्थिक वर्षको फागुन मसान्त सम्ममा ४९५ जना अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई परिचय पत्र वितरण गरिएको छ। अपाङ्गताको किसिम अनुसार परिचय पत्र प्राप्त गर्ने नागरिकको विवरण अनुसूचीमा समावेश छ।

गत आर्थिक वर्षमा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रममा आबद्ध जनसङ्ख्या ५४५१ रहेकोमा चालु आर्थिक वर्षमा त्यस्तो सङ्ख्या ५२६२ रहेको छ। सामाजिक सुरक्षा वृत्ति पाउने लाभग्राही सङ्ख्या

लाभग्राही प्रकार	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२
अति अशक्त अपाङ्गता भत्ता	१००	१०५	१०८
अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१४११	१४४३	१४६९
जेष्ठ नागरिक एकल महिला	१३७	१३९	१४०
जेष्ठ नागरिक भत्ता (दलित)	२०८	२४८	२८०
दलित बालबालिका	८४२	८२८	८२२
पूर्ण अपाङ्गता भत्ता	७५	७५	७३
क्षेत्रतोकीयका बालबालिका	२१६४	२२१५	२०६०
विधवा	३६०	३९८	४१०
जम्मा	५१६०	५४५१	५२६२

हाल सम्म ४०६८ जना जेष्ठ नागरिकलाई परिचय पत्र उपलब्ध गराइएको छ। नगर क्षेत्र भित्र रहेका जेष्ठ नागरिकहरूको नगर स्तरीय समिति गठन गरिएको छ । जेष्ठ नागरिकहरूको विभिन्न सीपको प्रदर्शनी तथा पुस्ता हस्तान्तरण कार्यक्रम सञ्चालन गरी जेष्ठ नागरिकको सीपको कदरका साथै मूल्य समेत पाउने गरी जेष्ठ नागरिकले उत्पादन गरेको सीप प्रदर्शनीबाट वडा कार्यालयहरूले बजारीकरण र बेचविखनको जिम्मेवारी समेत लिएका छन् । नगरपालिकाले अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई लक्षित गरी विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेको छ। गत आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिवार सदस्यहरूमध्ये सीप विकास तालिम २० प्रदान गरियो ।

महिला विकास कार्यक्रम

महिला विकास कार्यक्रम अन्तर्गत चौरजहारी नगरपालिकामा परिचालित भएका महिला सहकारी संस्था मार्फत ३६८ महिला सदस्य परिचालन भएको छ।

महिला विकासद्धारा गठित महिला सहकारी संस्थाको विवरण

क्र.सं.	संस्था / समितिको नाम	ठेगाना	सहकारी संख्या	सदस्य संख्या
१	पुष्पाञ्जली महिला बहुउद्धेश्य सहकारी संस्था	चौरजहारी -९ कोटजहारी	१	१२०
२	उत्कृष्ट महिला बहुउद्धेश्य सहकारी संस्था	चौरजहारी - २ नयाँ बजार	१	२४८

बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणाका लागि पूर्व तयारीका कार्यहरु भइरहेको र स्थानीय शासनलाई व्यावहारिक कार्यान्वयन गर्न बाल बचाउ, बाल संरक्षण, बाल विकास र बाल सहभागिताका क्षेत्रमा विभिन्न क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्दै आएको छ। जस्तै विद्यालय स्तरीय बालक्लवहरु, १४ वटै वडामा वडास्तरीय बालक्लवहरु र नगर स्तरीय बाल सञ्जालको गठन / पुनर्गठन भएको सबै वडामा बालअधिकार समिति समेत गठन भएका छन्। बालक्लव, बाल सञ्जाल, बाल अधिकार समितिका पदाधिकारीहरुलाई बालबालिकाको हक अधिकार, बाल संरक्षण प्रणाली, बालविवाह न्यूनीकरण सम्बन्धी अभिमूखीकरण कार्यक्रमहरु सञ्चालन भएका छन्। बालश्रम प्रयोगको न्यूनीकरणका लागि होटेल रेष्टुरेण्ट, सार्वजनिक यातायात, उद्योग कलकारखानाहरुमा नियमित रुपमा अनुगमन गर्ने गरिएको छ। मिति २०८१ को कार्तिक १७ गतेको भुकम्प पश्चात प्रत्येक विद्यालय समुदायमा बालबालिकाहरुलाई प्राथमिक मनोपरामर्श सेवा प्रदान गर्दै आएको छ।

वातावरण र विपद् व्यवस्थापन क्षेत्र

क) फोहोरमैला व्यवस्थापन

- नगर क्षेत्रमा फोहर व्यवस्थापनका लागि संस्थागत एवं समुदाय स्तरबाट सकारात्मक अभ्यासहरू भएका छन् हाल यस क्षेत्रका घरबाट निस्कने फोहोरमैला सङ्कलन गरी वडा नं. १ को टिकाचौरमा व्यवस्थापन गर्ने गरिएको छ। यस प्रयोजनका लागि नगरपालिकाले १ वटा गाडी र ४ जना कर्मचारीहरू प्रत्येक तीन दिनमा परिचालन गर्ने गरेको छ। फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी सुविधा बजार क्षेत्र र पक्की सडकका आसपासका घर धुरीलाई उपलब्ध छ। अन्य स्थानमा घरमा नै फोहोरमैला व्यवस्थापनको अभ्यास रहेको छ। सार्वजनिक स्थलमा मागका आधारमा २० भन्दा बढी डस्टविनको व्यवस्था गरिएको छ। साथै चौरजहारी नगरपालिका वडा नं. ३ को भुइनाउरेमा डम्पिङ साइट निर्माधिन अवस्थामा रहेको छ।

ख) वातावरण मैत्री स्थानीय शासन

- नगरपालिकाले वातावरणमैत्री स्थानीय शासन युक्त नगरपालिका घोषणाका लागि आवश्यक तयारी गरिरहेको छ। स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्व मूल्याङ्कनमा वातावरण संरक्षण उपक्षेत्रमा आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा ८३.३३ प्रतिशत अङ्क प्राप्त गरेकोमा यस क्षेत्रमा सुधार गरी पछिल्ला वर्षमा ९७ प्रतिशत अङ्क प्राप्त गरेको छ।

ग) विपद् व्यवस्थापन

- नगरपालिकाले विपदको अवस्थामा उपयोगी ५ वटा सुरक्षित तथा खुला क्षेत्रको पहिचान गरेको छ। पहिचान गरिएका क्षेत्रहरूको क्षमता १००० परिवार सङ्ख्या रहेको छ।
- नगरपालिकाले विपद् उत्थानशील योजना निर्माण गरेको छ। पहिरो, जङ्गली जनावर आतङ्क, महामारी, सडक दुर्घटना, सुक्खा खडेरी, आगलागी, भुकम्प, पहिरो, चट्याङ, हावाहुरी, असिना, तुसारो, विद्युतीय दुर्घटना लगायतका प्रकोपको उच्च जोखिममा रहेको छ। उक्त जोखिमलाई मध्यनजर गर्दै पालिकाले प्राकृतिक विपद्को समयमा आवश्यक उद्धारका सामाग्री तयारी अवस्थामा राखेको छ।

विगत ३ वर्षका विपद्का घटनाको सङ्ख्यात्मक विवरण

विपद्को किसिम	०७८/७९	७९/८०	८०/८१
असिना पानी			
भुकम्प			१
आत्महत्या			३
करेन्ट			
पहिरो			
वर्षा		२	
हावाहूरी			
आगजनी			

पालिका क्षेत्रमा गठित र परिचालित RAPID RESPONCE TEAM-RRP को विवरण

वडा नं.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	पुरुष	जनशक्ती महिला	जम्मा
१	आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र		२	
२	आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र	१		
३	आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र	१	२	
४	आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र	१	२	
५	विज्यश्वरी स्वास्थ्य चौकी	३	३	
६	पूर्तिमकाँडा स्वास्थ्य चौकी	१	१	
७	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र			

	कोटजहारी			
८	आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र			
९	आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र			
१०	नगर अस्पताल			
११	खोलागाउँ स्वास्थ्य चौकी			
१२	आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र			
१३	आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र			
१४	नुवाकोट स्वास्थ्य चौकी			

घ . हरियाली संरक्षण

नगर क्षेत्रभित्र १८ सामुदायिक वन रेहको छन्। सामुदायिक वनको उपभोक्ता घरधुरी र वनले ढाकेको क्षेत्रफल

क्र.स.	सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिको नाम	वडा नं.	साविक वडा न	समेटेको घर धुरी संख्या	क्षेत्रफल(वर्गमिटरमा)	पाइने वनस्पति
१	बारेको सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति / माइकी दर्का वन उपभोक्ता समिति	१	३,४	५००	४५००	साल, जाम्नु, वास,सल्लो,कोटीमारो, खयर
२	मैखारा तिमितले चौर सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	२		३५०		साल, जाम्नु, वास,सल्लो,कोटीमारो, खयर
३	छपेनी सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	३		४५०		साल, जाम्नु, वास,सल्लो,कोटीमारो, उत्तिस, सिसौ
४	नमुना पारेपाखा सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	४		६००		साल, जाम्नु, वास,सल्लो,कोटीमारो, सादन,कोइर्याल
५	आरु खोला सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	५		५५०		साल, जाम्नु, वास,सल्लो,कोटीमारो, सादन,कोइर्याल
६	गर्वेद सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	६		३५०		साल, जाम्नु, वास,सल्लो,कोटीमारो, सादन,कोइर्याल
७	प्रगतिशिल सामुदायिक वन	७		७५०		साल, जाम्नु,

	उपभोक्ता समिति					वास,सल्लो,कोटीमारो, सादन,कोइर्याल
८	वसन्त कारेगैरा सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	८		७६०		साल, जाम्नु, वास,सल्लो,कोटीमारो, सादन,कोइर्याल
९	पाखापानी सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	९		३५०		साल, जाम्नु, वास,सल्लो,कोटीमारो, सादन,कोइर्याल
१०	खरिपाखा सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	१०		६५०		साल, जाम्नु, वास,सल्लो,कोटीमारो, सादन,कोइर्याल
११	जनकल्यान सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	११		७५०		साल, जाम्नु, वास,सल्लो,कोटीमारो, सादन,कोइर्याल
१२	लिस्ने सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	१२		६५०		साल, जाम्नु, वास,सल्लो,कोटीमारो, सादन,कोइर्याल
१३	ढोलेनिगारे सा वन उपभोक्ता समिति	१३		७५०		साल, जाम्नु, वास,सल्लो,कोटीमारो, सादन,कोइर्याल
१४	सगुन्नेरी टोट्का पातल सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	१४		४५०		साल, जाम्नु, वास,सल्लो,कोटीमारो, सादन,कोइर्याल
१५	हरियाली सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	१४		३५०		साल, जाम्नु, वास,सल्लो,कोटीमारो, सादन,कोइर्याल
१६	औलिसे सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	१४		२५०		साल, जाम्नु, वास,सल्लो,कोटीमारो, सादन,कोइर्याल
१७	हम्पाल सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	१३		२५०		साल, जाम्नु, वास,सल्लो,कोटीमारो, सादन,कोइर्याल
१८	सर्केना डाडा सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	११		२४०		साल, जाम्नु, वास,सल्लो,कोटीमारो, सादन,कोइर्याल

ङ)वातावरण संरक्षण

- यस नगरपालिकामा रहेका उल्लेखित खोला तथा खोल्सीहरू करिव २५०भन्दा माथी रहेका छन् तर जोखिम वस्ती र घरहरू पालिकाले स्थानान्तरण गरेको हुँदा धेरै खोला तथा खोल्सीहरूले वस्ती भेट्दैन तापनि विगतमा आएको बाढी, यसले पुर्याएको क्षति र प्रभावित घरघुरी सङ्ख्यालाइ विश्लेषण गर्दा नगर क्षेत्रका करिब ५० परिवार बाढीको जोखिममा रहेको देखिन्छ भने खोलाबाट जोखिमको कारण ८० घरलाइ तत्काल स्थानान्तरण गर्नु पर्ने अवस्था छ। खोला खोल्साको विवरण अनुसूचीमा समावेश छ।

च) आगो नियन्त्रण

- आगलागी नियन्त्रण सम्बन्धी सचेतना तथा क्षमतामा सुधार हुँदै गएको छ। र विभिन्न वनक्षेत्रमा पर्ने मानविय वस्तिहरुलाई सुरक्षित राख्न आगलागिको समयमा अग्नी रेखा निर्माण गर्ने कार्य भैरहेको छ।

सुशासन तथा संस्थागत विकास क्षेत्र

क) स्थानीय तहको जनशक्ति विवरण

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, शाखा, उपशाखा, इकाइ र परियोजना/कार्यक्रममा कार्यरत कर्मचारीमध्ये शाखा/उपशाखा/इकाइ परियोजना/कार्यक्रममा कार्यरत कर्मचारीहरूको सङ्ख्या १८७ जना रहेकोमा सेवा करार कर्मचारी सङ्ख्या ९६ जना र स्थायी कर्मचारी ९१ जना रहेको देखिन्छ ।

कर्मचारी दरबन्दी र पदपूर्तिको अवस्था

क्र.सं.	पदको नाम	तह	सेवा	समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	पदपूर्ति (२०८२ जेठ मसान्तसम्मको)			रिक्त रहेको संख्या	कैफियत
						स्थायी	अस्थायी	करार		
कार्यालय तर्फ										
१	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	दसौं	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	१	०	०	०	१	
२	अधिकृत	नवौं/दसौं	शिक्षा	शिक्षा प्रशासन	१	०	०	०	१	
३	सि.डि.ई.	नवौं/दसौं	इन्जिनियरिङ्ग	सिभिल	१	०	०	०	१	

४	अधिकृत	सातौं/आठौं	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	१	१	०	०	०	
५	लेखा अधिकृत	सातौं/आठौं	प्रशासन	लेखा	१	०	०	०	१	
६	अधिकृत	सातौं/आठौं	शिक्षा	शिक्षा प्रशासन	१	१	०	०	०	
७	जनस्वास्थ्य अधिकृत	सातौं/आठौं	स्वास्थ्य	जनस्वास्थ्य	१	०	०	०	१	
८	इन्जनियर	सातौं/आठौं	इन्जिनियरिङ्ग	सिभिल	१	१	०	०	०	
९	अधिकृत	छैठौं	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	२	०	०	०	२	
१०	आ.ले.प. अधिकृत	छैठौं	प्रशासन	लेखा	१	०	०	०	१	
११	प.हे.न.	पाँचौ/छैठौं	स्वास्थ्य	क.न.	१	१	०	०	०	
१२	हेल्थ असिष्टेन्ट	पाँचौ/छैठौं	स्वास्थ्य	हे.इ.	१	१	०	०	०	
१३	सहायक	पाँचौ	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	५	०	०	१	४	
१४	लेखापाल	पाँचौ	प्रशासन	लेखा	१	१	०	०	०	
१५	प्रा.स.	पाँचौ	शिक्षा	शिक्षा प्रशासन	१	१	०	०	०	
१६	सव इन्जिनियर	पाँचौ	इन्जिनियरिङ्ग	सिभिल	२	१	०	०	१	
१७	महिला विकास निरीक्षक	पाँचौ	विविध		१	१	०	०	०	
१८	कम्प्युटर अपरेटर	चौंथो	विविध		१	१	०	०	०	
१९	अमिन	चौंथो	इन्जिनियरिङ्ग	सर्भे	१	०	०	०	१	
२०	सहायक	चौंथो	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	२	१	०	१	०	
२१	स.ले.पा.	चौंथो	प्रशासन	लेखा	१	२	०	०	०	१ जना स्थायी फाजिल

२२	सहायक महिला विकास निरीक्षक	चौंथो	विविध		१	१	०	०	०	
जम्मा					२९	१४	०	२	१५	
वडा कार्यालय तर्फ										
१	सहायक	पाँचौं	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	६	५	०	०	२	
२	सब इन्जिनियर	पाँचौं	इन्जिनियरिङ्ग	सिभिल	६	१	०	०	५	
३	सहायक	चौंथो	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	८	७	०	१	०	
४	असिस्टेन्ट सब इन्जिनियर	चौंथो	इन्जिनियरिङ्ग	सिभिल	८	७	०	१	०	
जम्मा					२८	२०	०	२	७	
कूल जम्मा					५७	३४	०	४	२२	

क्र.सं.	पदको नाम	तह	सेवा	समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	पदपूर्ति भएको संख्या			रिक्त रहेको संख्या	कैफियत
						स्थायी	अस्थायी	करार		
पशु सेवा केन्द्र तर्फ										
१	अधिकृत	नवौं/दसौं	नेपाल कृषि सेवा	ला.पो.डे.डे.	१	१	०	०	०	
२	सहायक	पाँचौं	नेपाल कृषि सेवा	प.स्वा.प्रा.	२	१	०	०	१	
३	सहायक	पाँचौं	नेपाल कृषि सेवा	ला.पो.डे.डे.	१	१	०	०	०	
४	सहायक	चौथो	नेपाल कृषि सेवा	ना.प.स्वा.प्रा.	२	२	०	०	०	
५	सहायक	चौथो	नेपाल कृषि सेवा	ला.पो.डे.डे.	२	२	०	०	०	

जम्मा					८	७	०	०	०	

क्र.सं.	पदको नाम	तह	सेवा	समूह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	पदपूर्ति भएको संख्या			रिक्त रहेको संख्या	कैफियत
						स्थायी	अस्थायी	करार		
कृषि सेवा केन्द्र तर्फ										
१	अधिकृत	सातौं/आठौं	नेपाल कृषि सेवा		१	०	०	०	१	
२	सहायक	पाँचौ	नेपाल कृषि सेवा		२	२	०	०	०	
३	सहायक	चौथो	नेपाल कृषि सेवा		१	१	०	०	०	
जम्मा					४	३	०	०	१	

क्र.सं.	पद	श्रेणी/ तह	दरबन्दी			पदपूर्ति (२०८२ जेठ मसान्तसम्मको)		
			स्थायी	करार	जम्मा	स्थायी	करार	जम्मा
कार्यालय अन्य कर्मचारी								
1.	सूचना प्रविधि अधिकृत	छैठौं/सातौं	०	१	१	०	१	१
2.	हेभि सवारी चालक	पाँचौ	०	५	५	०	५	५
3.	हलुका सवारी चालक	चौथो	०	४	४	०	४	४
4.	सहचालक	श्रेणिविहीन	०	५	५	०	५	५
5.	कार्यालय सहयोगि	श्रेणिविहीन	०	८	८	०	८	८
जम्मा			०	२३	२३	०	२३	२३
नगर प्रहरी तर्फ								
१.	नगर प्रहरी सहायक निरिक्षक	पाँचौ	०	४	४	०	४	४
२.	नगर प्रहरी जवान	श्रेणिविहीन	०	२१	२१	०	१७	१७
३	भान्से	श्रेणिविहीन	०	१	१	०	१	१
जम्मा			०	२६	२६	०	२२	२२

ख) वडा कार्यालय

चौरजहारी नगरपालिकामा कुल १४ वटा वडा रहेका छन्। सबै वडा कार्यालय भएको स्थानमा सडक, सञ्चार र विद्युत् सेवा उपलब्ध रहेको छ। नगरपालिकाको केन्द्रबाट कुल ७ वटा वडा कार्यालयसम्म पुग्नका लागि पक्की सडक रहेको छ भने अन्य वडामा पुग्नका लागि पक्की तथा कच्ची गरी मिश्रित सडक रहेको देखिन्छ। वडा नं. ६, ८ र १२ बाहेक सबै वडा कार्यालयको आफ्नै पक्की भवन रहेको छ। वडा कार्यालयहरूको विवरणलाई तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

वडा कार्यालयहरूमा विद्यमान भौतिक पूर्वाधारको अवस्था

वडा न.	वडा कार्यालयको केन्द्र रहेको स्थान	गत आ.व. सम्मको अवस्था						चालु आ.व.को चैत्र मसान्तरसम्मको अवस्था			
		भवनको अवस्था	विद्युत् सुविधा	सडक पहुँच	खानेपानी	इन्टरनेट	व्याक अप	सडक पहुँ	विद्युत् विस्तार	इन्टरनेट	ब्याक अप
1	घारीगाउँ	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
2	रुकुमेगाउँ	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
3	लापुलेगाउँ	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
4	अमलाटाकुरा	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
5	खहरे	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
6	खागल	नभएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
7	डाँरेअर्म	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
8	लयाटा	नभएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
9	बाँझकारा	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
10	खोलागाउँ	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
11	चौफाबजार	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
12	सानाखोला	नभएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
13	घरेलीचौर	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
14	लामाडाँडा	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको

वडा कार्यालयको कुल दरबन्दी सङ्ख्या ५६ मध्ये २०८२ जेठ मसान्तसम्ममा ४९ जना कर्मचारी कार्यरत देखिएको छ। प्रत्येक वडामा १/१ जना कम्प्युटर अपरेटरको दरबन्दी रहेकोमा ८ वटा वडामा मात्र कम्प्युटर अपरेटरको पदपूर्ति भएको रबाँकी ६ वटा वडामा कम्प्युटर अपरेटर रिक्त रहेको छ।

ग) सेवा प्रवाह

सेवा प्रवाहको अवस्था

मापदण्ड सेवा प्रवाह सम्बन्धी कार्यविधि नागरिक सहायता कक्ष

नागरिकता सूचना व्यवस्थापन प्रणाली CIMS को कार्यान्वयन

एकीकृत सेवा प्रवाह सञ्चालन

सेवाग्राही सन्तुष्टी सर्वेक्षण

विद्युतीय सेवा प्रवाह

घ) स्थानीय तह संस्थागत स्व मूल्याङ्कन नतिजा

चौरजहारी नगरपालिकाले स्थानीय तह संस्थागत स्व मूल्याङ्कनमा गत आर्थिक वर्षमा ९७ प्रतिशत अङ्क हासिल गरेकोमा यस वर्ष पनि ९७ प्रतिशत अङ्क हासिल गरेको छ। शासकीय प्रबन्ध, सङ्गठन तथा प्रशासन, वार्षिक बजेट तथा योजना व्यवस्थापन, न्यायिक कार्य सम्पादन तथा सेवा प्रवाहको क्षेत्रहरूमा शतप्रतिशत अङ्क हासिल गरेको छ भने अन्य क्षेत्रहरूमा ८० प्रतिशत भन्दा बढी अङ्क प्राप्त गरेको छ। क्षेत्रगत उपलब्धि देहाय अनुसार रहेको छ

स्थानीय तह संस्थागत स्व मूल्याङ्कन नतिजा

विषय क्षेत्र	उपलब्धि प्रतिशत	
	२०७९/०८०	२०८०/०८१
शासकीय प्रबन्ध	१००	१००
सङ्गठन तथा प्रशासन	१००	१००
वार्षिक बजेट तथा योजना व्यवस्थापन	१००	१००
वित्तीय एवम आर्थिक व्यवस्थापन	९७	१००
सेवा प्रवाह	९०	१००
न्यायिक कार्य सम्पादन	८५.७१	१००
भौतिक पूर्वाधार	९२.३१	९२
सामाजिक समावेशीकरण	९५	९५
वातावरण सरक्षण तथा विपद् व्यवस्थापन	८३.३३	८३
सहकार्य र समन्वय	८३.३३	९७
जम्मा	९७	९७

च) वित्तीय सुशासन :

स्थानीय तह वित्तीय सुशासन जोखिम मूल्याङ्कन स्थानीय तह वित्तीय सुशारान जोखिम मूल्याङ्कनमा चौरजहारी नगरपालिकाले आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को मूल्याङ्कनगा ९२ प्रतिशत अङ्क प्राप्त गरेकोमा आर्थिक वर्ष

२०८०/०८१ को मूल्याङ्कनमा ९३ प्रतिशत अङ्क हासिल गरेको छ। मूल्याङ्कनको क्षेत्रगत नतिजा देहायअनुसार रहेको छ :

स्थानीय तह वित्तीय सुशासन जोखिम मूल्याङ्कन

विषय क्षेत्र	पूर्णाङ्क	नतिजा प्रतिशतमा	
		२०७९/०८०	२०८०/०८१
योजना बजेट तथा कार्यक्रम व्यवस्थापन	२१	९०.४८	९०.४८
कार्यान्वयन क्षमता तथा व्यवस्थापन	२९	९१.३८	९१.३८
लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन	१७	१००	१००
अनुगमन मूल्याङ्कन तथा लेखापरीक्षण	१६	९६.८८	१००
राजस्व व्यवस्थापन	१७	८२.३५	८५.२९
समग्र	१००	९२	९३

छ) न्यायिक निरूपण

यस नगरपालिकामा आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ मा विभिन्न ११ प्रकृतिका जम्मा ८२ वटा मुद्दा दर्ता भएको देखिन्छ । जसमध्ये ५६ वटा मुद्दा फछ्यौट भइ विवाद निरूपण गरिएको र १५ वटा मुद्दा प्रक्रियामा रहेको देखिन्छ । दर्ता भएका मुद्दामध्ये लेनदेन र घरेलु हिंसाका मुद्दा बढी दर्ता हुन आएको देखिन्छ। यस नगरपालिकामा गत आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ मा १३ प्रकृतिका ७९ वटा मुद्दा दर्ता भएको थियो। स्थानीय स्तर वडा तहमै मेलमिलाप कर्ताहरूको व्यवस्था भएका कारण समाजमा उत्पन्न हुने सानोतिनो झैझगडा, मनमुटाव र विवादहरू स्थानीय मेलमिलाप अन्तर्गत समाधान हुने भएको कारण पनि अधिक रूपमा मुद्दाहरू दर्ता हुन आउँदैनन्। जसले वैकल्पिक विवाद समाधानको माध्यमबाट समेत समाजमा सामाजिक हिंसा कम गर्न मद्दत पुगेको देखिन्छ ।

ज) स्थानीय ऐन तथा कानुनहरूको विवरण

नगरपालिकाले तर्जुमा गरी लागु गरेका स्थानीय कानुनहरू जम्मा १४० रहेको जसमा ऐन ३२, नियमावली ०८, कार्यविधी ६१, निर्देशिका १७, मापदण्ड ११ र अन्य ०८ कानुनहरु निर्माण भएका छन्।

झ) स्थानीय प्रकाशनको विवरण

वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम, आवधिक योजना, मध्यमकालीन खर्च संरचना, नीति, गुरुयोजना तथा क्षेत्रगत योजनाहरू, वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन, ऐन कानुनहरू तथा स्थानीय राजपत्र, नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण लगायतका सबै महत्वपूर्ण र सार्वजनिक चासोका दस्ताबेजहरूलाई नगरपालिकाले वेबसाइट मार्फत प्रकाशन गर्ने गरेको छ।

दिगो विकास लक्ष्य

क) लक्ष्यको आन्तरिकीकरण

चौरजहारी नगरपालिकाले दिगो विकासका लक्ष्यहरूलाई आफ्नो देशको आवधिक तथा वार्षिक योजनामा समाहित गरी कार्यान्वयन गर्ने प्रतिबद्धता जनाए बमोजिम चौरजहारी नगरपालिकाको वन व्यवस्थापन ऐन २०८०, चौरजहारी नगरपालिकाको खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता ऐन २०८० यस्तै अन्य कानुन बनाई यसबाट विकास र समृद्धिका लागि राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय लक्ष्य एवं प्रतिबद्धतालाई कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा महत्वपूर्ण भूमिका रहने व्यवस्था गरेका छौ ।

दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्ने दिशामा टेवा पुग्ने गरी मध्यमकालीन खर्च संरचना र वार्षिक विकास योजनालाई दिगोविकास लक्ष्य मैत्री प्रारूपमा तयार गर्ने गरिएको छ।